APPENDIX
AD
CVRAS POSTE-
RIORES
RECOGNITAS
V. CL.
HRISTOPHORI CELLARII,
HAFNIAE CIↃ IↃC LXXXVII.
ST NOVO TITVLO INSIGNITA
A. B.
BSERVATIONES
NGVLARES CIRCA LATINAM
NGVAM, EX CLASSICIS ET ALIIS
OBATISSIMIS AVTORIBVS COLLE-
TAE, ET AD VBERIOREM INDAGI-
NEM PROPOSITAE, FRAN-
COFVRTI 1694.
ACCEDIT
HRISTOPHORI CELLARII
SCVSSIO ET EXAMEN HVIVS APPEN-
DICIS ET OBSERVATIONVM.

IENAE,
MTV IO. FELIC. BIELCKII.
M DCC XLV.

[illegible]

25-4-68-

Der
N° - 4683

~~79 – 9~~

~~7–22~~

40 – 5 – 21

APPENDIX
AD
CVRAS POSTE-RIORES
RECOGNITAS
V. CL.
CHRISTOPHORI CELLARII,
HAFNIAE CIϽ IϽC LXXXVII.
POST NOVO TITVLO INSIGNITA
A. B.
OBSERVATIONES
SINGVLARES CIRCA LATINAM LINGVAM, EX CLASSICIS ET ALIIS PROBATISSIMIS AVTORIBVS COLLECTAE, ET AD VBERIOREM INDAGINEM PROPOSITAE, FRANCOFVRTI 1694.
ACCEDIT
CHRISTOPHORI CELLARII
DISCVSSIO ET EXAMEN HVIVS APPENDICIS ET OBSERVATIONVM.

IENAE,
SVMTV IO. FELIC. BIELCKII.
M DCC XLV.

S. L. B.

Quo certius eſt, Latinam
linguam a temporibus
Hadriani Cæſaris ita
magis & magis degene-
vt eſſet tandem, ſi primæ-
orem ſpecies, cadaueroſa
mis hoc maiorem illi lau-
uerint, qui barbariem æta-
m lateque nunc imperan-
fligare conati ſunt. A
ſtrenue tentata res eſt.
vicit induſtriam Vir in-
labore infatigabili memo-
GERHARDVS VOS-
In hoc tamen quod repre-
inuenit Cl. SCIOPPIVS,
us iniquioribus in erudi-
is reprehendendus. Poſt

alios, Daniæ noſtrae lumen OLAVS BORRICHIVS ita rem tracta-uit; vt eruditiſſimo ſcripto, cui ti-tulum fecit COGITATIONES de VARIIS LATINAE LINGVAE AETATIBVS &c. monſtraret ſe priores omnes ſolerti in executien-dis Auctoribus induſtria ſupera-uiſſe. Inde ſe adeo excitatum ſen-ſit Vir Clariſſimus CHRISTO-PHORVS CELLARIVS SMALCALDIENSIS, vt ex Celeberrimi Borrichii libro, non-nullis hinc atque inde additis, col-lectas CVRAS POSTERIORES ederet: quas accuratius elaboratas diuulgari voluit, vbi ex ANALE-ATIS Celeberrimi Borrichii notas-ſet, multa ſe, dum bonos auctores legendo percurreret, praeteriiſſe. Laudandae merito ſunt illæ Cla-riſſ. Viri CVRAE, neque his ali-quid eſt derogandum; quod ad-huc varia transmiſerint, aliis in-quirenda. Oportet, ignoret, quan-tus ſit in hoc ſtudio labor, quæ ſi huma

humanæ induſtriæ conditio; qui ab vno putet hic ſingula præſtari poſſe. Ita velim de me ſentias Beneuole Lector: vt illum eſſe credas, quem, vnde diſcam, non pigeat quærere; nec meliora docentem audire tædeat. Æquis placere ſtudeo; iniquis nolo. Apud hos enim, cum ipſimet, qui ſint neſciant, vel non meminerint, ad impetrandam veniam nocet eſſe hominem. Gratum erit ab æquis reuocari, ſi errauiſſe me deprehenderint. De toto hoc inſtituto plenius haud dubie Celeberr. Borrichius diſſeruiſſet ipſe, ſi vel per grauiora negotia licuiſſet in harenam hanc vlterius deſcendere, vel libuiſſet amicitiam, qua Clariſſ. Cellario obſtrictus eſt, vllo modo fatigare. Si occurrat, B. L. vbi a MSStis, vbi ab impreſſis codicibus diſceditur; ignoſcas, ſi obſerues non temere factum eſſe. Verum quis ignorat eſſe vbi MSStis fidere non expediat? Quis ignorat vel

Theodoſii æuo peſſime corrupto
fuiſſe codices, & peius poſtea ex
ratos? Ab his ergo quis neget d
ſcedi poſſe, ſi ex fide rerum men
conuiceris? Habent impreſſi cod
ces, quod laudes: habent etiam
quo oſtendant, multa pro lubitu
oſtentandi ingenii ſtudio muta
eſſe. Quæ ex nouiſſimis Æne
ætatis, & ferrei æui ſcriptorib
potuerunt addi, ſciens omiſi; cu
his in hac cauſa parum dandu
eſſe credam. Valeas B. L. cona
busque faueas: quos, ſi tibi prob
ri ſenſerim, breui pleraque (omn
vix vnus poterit) quæ apud aure
argenteæ, & potiores æneæ ætat
ſcriptores occurrunt ignota Fo
Romano tecum communicare no
pigebit.

CA

CAPVT I.

De variis Latinorum Scriptorum ætatibus.

Ex quo poſt ſua fata denuo floreſcere *Latina Lingua* cæpit, magis quam antea varie de *Scriptoribus* judicatum eſt. Exiſtimauere docti Latine diſcentibus bene conſuli, ſi ſcirent, quinam illi *antiquos* inter *Latinos* eſſent, de quibus optime ſentiretur: vt hos ſibi ad imitandum eligerent. Locupletior eſſet ex eo labore fructus, ni ita iudicatum eſſet, vt turbent ſententiarum diſſidia. Multos enim, dum iudicarent, ægrum odium, multos peruerſa cognoſcendorum Scriptorum ratio, plurimos inconſtans varii ingenii feruor, aliud alios tranſuerſos egit; vt plerumque de illis optime iudicatum ſit, qui iudici fuerint ingenio ſimillimi. Hinc inuenies, qui *Ciceroni*, *Cæſari*, & aliis *Latinum*

Peccatum & hoc longe *recentiores* anteponant. Sed ſibi ſapiant, quos credideris ſuo obſequi ingenio malle, quam prodeſſe publico. Seueriores illi virtutum æſtimatores. qui ſe non coeco impetu abripi patiuntur, de *Scriptorum praeſtantia* incorruptius indicauerint. Norunt illi optime Latine locutos eſſe, quibus viuere contigit, vbi nondum declinauerit a priſco nitore *Latina lingua. Illum* vero, quam ſenſim perdiderit, vt explicaret, Cl. *Sciopпius*, ætates linguæ conuenienter conſtituit AVREAM, ARGENTEAM, *AENEAM, FERREAM.* In hoc conſentit Celeberr. *Borrichius*, licet interdum de *ætatum* terminis & aliis nonnullis, quae in *Cogitationibus* ſuis accurate perſequitur, diſſentiat. Cum Cl. *Scioppio* tamen *AETATIS AVREAE* primordia accerſit a *bello Punico ſecundo*; ſinit in *Auguſti* morte: vt huic etiam ætati *Poëtæ veteres, Ennius, Pacuuius* &c. ſint adſcribendi

Ho:

Hos vero Clar. *Cellarius* huc negat pertinere: ſed non affert, vnde rem confeceris. Solent equidem obiici *archaiſmi, aliaque multa aureo ſeculo indigna:* addunt alii, *horridiuſculos, nec adeo elegantes eſſe; & ex illorum ſtercore aurum legiſſe poſteros.* Si vero ex *archaiſmis* res eſſet declaranda, non eſſet *Varroni, Ciceroni, Virgilio, Saluſtio* & aliis inter *aureæ ætatis* Scriptores loci aliquid concedendum. Quænam illa *multa* eſſent *aureo indigna ſeculo* non vidit *Cicero* nec *Virgilius* &c. quos conſtat ita imitatos illos eſſe, vt *hic* multos ipſorum verſus ſuos fecerit, de quo præter alios prolixe *Macrobius. Ille* vero l. 1. *de finibus inimicum pœne nomini Romano* dixerit, qui *Ennii* & *Pacuuii ſcripta ſpernat & reiiciat.* Quam enim *Ennium* imitatus ſit *Cicero,* non ipſius tantum ſcripta ſi cum *Ennianis fragmentis* contuleris, docebunt, ſed & antea docuit præter antiquos alios apud *Gellium Seneca.* At quænam illæ

ſordes Ennii, ex quibus *aurum Virgilius legiſſe* dicitur? Rem nos *Ouidius* edoceat lib. 11 Triſt.

Vtque ſuo Martem cecinit grauis Ennius ore,
Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Non damnauerunt *antiqui* inepte & minus Latine loquentem *Ennium*. Eſto, fuerint verſus eius non adeo numeroſi, non elegantes adeo: quid inde? Neque in hoc adeo vbique felix *Horatius*, neque *Lucretius*, neque *Catullus*, neque *Tibullus*, neque *Propertius*. Quæſtio hic non eſt de faciendorum verſuum artificio; ſed de eo, vnde *Ennium* aureo ſeculo indignum iudicari volunt. Si enim ex arte & elegantia carminis res eſſet demonſtranda; *Claudianus* & hoc longe recentiores Poëtæ non modo *Ennio* præponi meruiſſent, ſed ipſi *Ciceroni*: de huius enim verſibus quam male ſenſerint antiqui, ex *Seneca*, *Martiali*, *Iuuenali*, *Gellio* & aliis notiſſimum eſt. Aurum dum legit

ex

ex *Ennii* ſtercore *Virgilius*, elegantiori forma diſpoſuit *Enniana*, vt *Virgilii* cura niteant, quæ ab ipſomet *Ennio* dicta ſunt negligentius, licet non minus Latine. Exemplo rem illuſtrauerim. Sunt illa *Ennii* apud *Macrobium Satur.* I. VI

Et tunc ſicut equus, qui de præſepibu' fartus
Vincla ſuis magnis animis abrupit & inde
Fert ſeſe campi per cærula lætaque prata.

Hæc eleganter magis *Virgilius*:

Qualis vbi abruptis fugit præſepia vinclis
Tandem liber equus, campoque potitus aperto.

Plura id genus obſeruabit, qui fragmenta *Ennii* cum carminibus *Virgilii* conferre velit. Verum recte *Macrobius*; *Nemo ex hoc*, inquit, *viles putet veteres Poëtas, quod verſus eorum ſcabri nobis videntur.*

Plautum, *Terentium*, *Lucretium*, *Cato-*

Catonem, cur ex *aureo ſeculo* reiicerit Cl. *Cellarius*, ignotum mihi eſt. Attuliſſet vtinam *Vir Clariſſimus*, cur potisſimum eſſent condemnandi. Scilicet *archaiſmi ſunt*. Quidni ergo huc *Salaſtium* & alios eodem iure retulerit? Latina plane eſt in illis dictionis ratio, vt conſtet ſcientisſimis linguæ magiſtris *Ciceroni*, *Quintiliano*, *Gellio* &c. approbatam eſſe: quorum iudicio tutius acquieſcas; donec adduxerint diſſentientes, vnde ipſos non recte iudicauiſſe declarauerint.

ARGENTEAE AETATIS exordium ab *Auguſti morte* repetendum eſſe non denegauerim; non quod non poſt *Auguſtum* vixerint, qui dictionis elegantia & probitate priores æquarent: ſed quod in ore vulgi tunc ſenſim manifeſtius degenerare *Latina* lingua cæperit. Imo vel poſt *Ciceronem* eloquentiam ſe retro dediſſe notat *Seneca*: non quia deerant, quos facunde, eleganter, accurateque Latine

tine loquentes laudaſſes: neque enim illud voluerit *Seneca*, qui multos poſt *Ciceronem* longe diſertiſſimos Viros ſæpe commemorat, & *epiſt.* *LVIII* *Virgilium* & *Fabianum*, *Cicerone* recentiores ceu idoneos teſtes adducit, quorum auctoritate confirmaueris hanc vel illam vocem *Latinam* eſſe. Inde patet exiſtimaſſe *Senecam*, etiam poſt *Ciceronem* bene Latine locutos eſſe, qui ſupra vulgus ſaperent, licet incuria a priſco nitore plebeia lingua deſciuerit. Sed quod in omnibus fere linguis, dum ab antiqua elegantia declinant, obſerues euenire, etiam Latinæ contigit; vt tandem quoque ab accuratioribus recepta plurima ſint, vel multitudinis patrocinio commendata, vel antiqui vſus ſpecie *antiqua* credita. Talia multa apud *Valerium Maximum*, *Senecam*, *Tacitum*, *Palladium* &c. inuenies. Non eſt diſſimulandum tamen *argenteæ ætatis* ſcriptores, licet non tantum

habe-

habeant boni ſucci & vigoris, quantum aureo ſeculo permittebatur, conciſo tamen dicendi genere ſuperioris æui ſcriptores ab illis aliquando vinci. Quid quod & dictionis cultu eo multos progreſſos videas, vt cum priorum nonnullis gratia & elegantia queant contendere. Reperies, vbi *Varrone* quædam elegantius expreſſerit *Columella*. Sunt in *aurea ætate*, quibus argutæ dictionis gloria interdum ceſſerit inuitus *Seneca*. Habet, quod laudes, *Tacitus*; habet *Suetonius*; habet *Florus*; habent alii: ſed pro ſeculi ratione oppido inconſtantes apparent. Eſt & vbi declarant ſe ſeculo ab aureo remotiori vixiſſe. De ſingulis quid ſentiam, alibi prolixius exponere decretum eſt. Pergamus, ne nunc extra ſcopum euagemur. *Argenteæ ætatis* lineam cur vltra tempora *Traiani* voluerit extendi Cl. *Cellarius*, non video. Poſt *Traianum* enim qui exſtiterunt, clare ſatis ipſi

ſcriptis oſtendunt ſuis ſe æuo fuiſſe, quo corruptior erat Latinæ linguæ ratio, & ab *antiquo* nitore alienior. Non in illis eſt ille dictionis character, quo argenteæ ætati meruerint adſcribi. Adiice, quod voces paſſim inuenies ineptas & ingratas, ſed ſuo dignas ſeculo; quas caſtigatæ puræque Latinitatis cultores vix vſurpauerint, niſi meliorum inopia. Neſcio, quo melioris æui argumento ex *ferrea* ætate in *æneam* transtuleris, *Hieronymum*, *Ambroſium*, *Oroſium*, &c. Certe quicquid in illis ſine veterum exemplo occurrit, tanti merito æſtimaueris, quanti illa, quæ hodie fingi poſſunt. *Antiquiora* eſſe non denegauerim, ſed magis a fæcibus pura & melius Latina eſſe nego. Tantum illis dederim, vt non *Latina* eſſe crediiſſem *Eſſentia*, *inenarrabiliter*, *fidior*; *pientiſſimus*, ſi apud illos ſolos, non apud *Ciceronem*, *Liuium*, *Senecam*, & in *vetuſtis inſcriptionibus* inueniſſem.

Atque

Atque hæc fuere quæ in *prolegomenis* eruditi ſcripti, quod *tertiis curis* auctius edidit Clariſſimus *Cellarius*, occurrebant; de quibus non ægre ferat me diſſentire. Speraverim illi neque minus gratum fore, ſi quæ in ipſo *ſcripto* ſe obtulerint, de quibus dubitare ſubeat, viderit ea modeſtia expendi, quæ humanioribus literis ſtudentes deceat.

CAP. II.

Aſſerere *pro* affirmare. *Ciceronis locus* II *Orat. reſtituitur; Varronis explicatur. Cæſar. Seneca.* Contrario *pro* contrarie. *Vbi in Latinum Græca verterit Cicero, pro verbo verbum reddidiſſe fruſtra creditur.* Ferior *pro* ceſſo, *Catullus: Cicero: Varro: Statius.* Humilis & Humilitas *pro virtute. Spartianus in vit. Iul. excutitur. Propertii, Virgilii & Lucretii loca expenduntur. Seneca lib.* II *de ira.*

Ver

Verba Senecæ Tragici in Thy. explicantur. Eiuſdem in Hippol. Eiuſdem in Octav. Tacitus Hiſt. 1. illegitimus. *Vale: Maximus expenditur.* Indigitare: indigitamenta *quid?* Infernus. Inferna. Rorulentus. Saltem. *Virgilii, Liuii, Plinii & aliorum loca excutiuntur. Quid inter* ſolum & minimum *ſit diſcriminis?* Valedicere.

ASSERERE *pro affirmare* dixiſſe *Veteres Latinos* ex *Catone, Palladio, Quintiliano* in *Cogitationibus* ſuis contra *Scioppium* oſtendit Celeberrimus *Borrichius.* De *Catonis* loco cum dubitaret *Cellarius*, plura in *Analectis* ſuis Vir Celeberrimus adiecit ex *Tacito, Seneca, Cicerone.* Verum *Cellarius: Addidit*, inquit, *laudatiſſimus Borrichius Roſcianum illud ex Ciceronis* 11 *Orat. c.* LIX. *Tibi ego Antipho aſſero. Verum nobis non certius hoc teſtimonium eſt, quam illud Catonis; quia accuratiſſimi Criticorum Gruterus, Muretus*

Lam-

Lambinus pro aſſero *legunt & defendunt* has ſero, *id eſt, has arbores planto.* Ergone Cl. *Cellarius* ſolis *Gruteri, Mureti,* & *Lambini* coniecturis ſtetit? vbi forte tutius in cauſa publica, vſurpaſſet illud *Senecæ: Multum magnorum Virorum iudicio credo, aliquid & meo vendico.* Placuerit *Grutero*; placuerit *Mureto*: *Lambino* placuerit *has ſero* legere: quid inde? Non quomodo magnis illis Viris placuerit legere, quomodo legi debeat, quæritur? Si conſenſu *Criticorum*, ſi numero *codicum* pugnandum eſſet, lis eſſet perorata: Cum plerique legant *aſſero.* Ita *Victorius, Lambinus, Sturmius, Camerarius,* & plures alii. Neſcio quo factum ſit, vt Clar. *Cellarius* ſcripſerit *Lambinum, has ſero* legiſſe; cum libri omnes *Lambini*, quos, inſpicere licuit; habeant *aſſero*: nec aliter quem *Gothofredus* edidit. Eſt quidem hic in margine additum: *Lege has ſero, & ita vetus codex: ſubaudi arbores.*

res. Sed ſac *Lambinum* ita emendatum voluiſſe: quid inde? pro more quæſiuerit, quomodo & hic loci, quod ſibi non placuerit, reformaret. Inuenerit in vetuſto quodam codice *haſſero.* Non ignotum eſt, quam olim erat frequens, vocibus a vocali incipientibus H notam aſpirationis proponere: vnde factum, vt crebræ oppido occurrant, quæ in nonnullis libris *ſine*, in aliis *cum* aſpiratione leguntur: vt *arundo, harundo: aruſpex, haruſpex: aue, haue: ariolor, hariolor:* &c. Quam inualuerit olim illa loquendi ſcribendique conſuetudo, vel ex illo *Catulli* facile collegeris:

Chommoda dicebat, ſi quando commoda vellet
Dicere, & hinſidias Arrius inſidias.
Et tum mirifice ſperabat ſe eſſe locutum,
Cum quantum poterat, dixerat hinſidias.

Hinc

Hinc coniicere pronum eſt, vnde credibile ſit ſuperuacaneas illas *aſpirationis* notas in libros irrepſiſſe: vt nihil contra Celeberrimi *Borrichii* ſententiam ex *veteri illo codice* exſculpi poſſit. Sed videamus quid verba Tullii ſuadeant legendum eſſe. *In re eſt*, inquit, *item ridiculum, quod ex quadam deprauata imitatione ſumi ſolet. Vt idem Craſſus per tuam nobilitatem, per veſtram familiam. Quid aliud fuit in quo concio rideret, niſi illa vultus & vocis imitatio?* &c. *Ex hoc genere eſt illa Roſciana imitatio ſenis.*

Tibi ego Antipho aſſero, *inquit ſenium eſt cum audio.*

Atque ita eſt totum hoc ipſo genere ridiculum, vt acutiſſime tractandum ſit. Sed quid hic acute dictum, ſi *has ſero* ſubſtituas? quid ridiculum? quid quod probauerit Tullius? quis ſenſus eſſet verborum? Diuerſa omnia; neque clara, ueque cohærentia; ad riſum penitus inepta.

Sci-

Scilicet, *ridicula erat illa vocis & vultus imitatio.* Sed quis ignorat operam dediſſe veteres Comicos, vt geſtus verbis, & verba geſtibus conuenirent? Quae vero gratia geſtibus, qui adeo ingrate dicta ſequerentur? Non ergo video, cur vulgatius reiicias; *Tibi ego Antipho aſſero, ſenium eſt cum audio.*

Vox eſt facete exprobantis ſeni venam & odioſam in loquendo prolixitatem, more Comicis antiquis vſitato. Sed porro Cl. *Cellarius: Nihil ergo,* inquit, *relinquitur pro auctoritate huius ſignificationis ex aureo ſeculo, quod dubitari non poſſit.* Quid ſi adhuc aliquid relictum ſit, quod diligentiſſimum Virum praeterierit? *Varronem* audiamus. Ita ille lib. 4. de L. L. *Itaque Epicharmus Ennii de mente humana dicit: Iſthic eſt de ſole ſumptus ignis. Idem ſolem* adſerit: *Isque totus mentis eſt.* Videlicet antiquis credebantur *animae, e coelo ignes* eſſe: *humana,* quod reliquis praeſtaret, *e ſole ſumptus*

ignis putabatur. Ergone, , Ennius *e ſole ignem eſſe* ſta- [ta eſt. Nec mirum. cum *em* ac ignem eſſe *aſſerat*, id :met. *SOLEM* enim ille quod *IGNEM* alii referente *Varrone* lib. 1. de R. R. c. 4. *rincipia ſunt eadem, quæ mundi nius ſcribit; aqua, terra, anima,* Quod hic *Ennio SOL* eſt ve- , quos imitatus eſt Philoſo- , *IGNEM* vocitauiſſe notum : ipſorum *ſcriptis* & *fragmentis,* hodieque exſtant. Hinc *Sile-* lle Maronis Eclog. 6.

Canebat vti magnum per inane co-
acta
Semina terrarumque animæque ma-
risque fuiſſent,
Et liquidi ſimul ignis &c.

Vberius, *de vniuerſo* Tullius. Sed rem. Cæſar. l. 3. de bell. Ciuil. *ıgnum enim,* *quod* aſſerebant, *vi- batur.* Ita *Scaliger*, *Montanus,* *Iun-*

Iungermannus, qui accuratiſſime *Cæſarem* ediderunt: *Seneca Controv. l. 7. decl. 2. Quod Paſſienus non probabat, aſſerens, minus verecundum eſſe, aut tolerabile.* De loco *Plauti Rud.* III. 3. *apud Taubmannum*, qui addi potuit, dubitare me non inficior; cum omnes accuratiores libri pro *aſſerat* habeant *afferat*: vt adſcribere non attineat. Certum tamen eſt, notante *Taubmanno*, prius illud *aſſerat*, non diſplicuiſſe.

CONTRARIO pro *contrarie*, *Latinum* eſſe Scioppius, & Paræus ex *Cicerone de vniuerſ.* monſtrare conati ſunt, ſed, obſeruante Celeb. Borrichio infeliciter; cum ibi non *contrario* ſed *contrarios* legatur. Ad hæc *Cellarius An vero etiam*, ait, *ex Cic. de vniuerſ. probari poſſit, lis adhuc ſub iudice eſt. Si a libris ſtandum, nihil heic Cicero prodeſt, quia omnes contrarios habent: ſin ingenio Criticorum aliquid concedendum. Paræi, Giſanii, Scioppii, Io. Andreæ Boſii omni-*

ıo quod videtur aduerbium praeſtare,]uod Graeca quae Cicero expreſſit, adıerbio potius quam adiectiuo conſoıant. Ita autem Plato in Timaeo;)πόσα ἐναντίως πέφυκε διεςῶτα. Leıius equidem illud eſt, quam vt ıic Cl. Virum dubium teneret. Quis enim eo Ciceronem adigeet, vt verbum verbo redderet?]uod ſibimet non adeo familiare uiſſe docet *Orat.* 3. Scilicet, *Plato ıabet* ἐναντίως, *illud Cicero debuit per contrario exponere.* Illud forte ſibi perſuaderi paſſus fuiſſet Cicero a *Criticis*, quorum coniecturis ſe defendit Cl. Cellarius. Eſſet *Ciceroıi* promptum reſpondere, non eſſe,]uo eo cogeretur. Qui ſi ab illis]ui hic tanti fiunt, petiiſſet *Cicero*, ıttentius excuterent, quae ex *Platone*, quae ex *Ariſtotele*, quae ex *Xenophonte*, quae ex aliis tranſtulerit? Quam aduertiſſent ſe in eo falli,]uod *Ciceronem* verbum verbo reddidiſſe putarent, quia Graeca Latine vertit? Si velis Vir clariſſime

cor-

corruptum omnino eſſe illum *Ciceronis* locum, vnde confeceris *contrario*, non *contrarie* legendum eſſe ex mente *Lambini*, quem *accuratisſimos inter Criticos* numeras? *Contrarie* ſæpe apud Ciceronèm inuenies; vnde ſi vitioſus eſſet, potuiſſet locus reſtitui.

FERIOR pro ceſſo non auſim dicere extra participium. Voſſius: Audent tamen, qui *Catulli* illud in *peruig. Vene.* a Celeberr. Borrichio obſeruatum probe velint excutere.

- - Nec tamen credi poteſt
Eſſe amorem feriatum, *ſi ſagittas vexerit.*

Cellarius vero: *Dato*, inquit, *perfectum indicatiui eſſe, non tamen ſat priſca auctoritas huic verbo conſtabit.* De *ætate Catulli* fruſtra dubitari monſtrauit in *Analectis* Celeberr. Borrichius. Addidit in maiorem rei fidem Ciceronis illud apud *Macrobium* in Som. Scip. l. 1. c. 4. *Tum Scipio, Patimini me, inquit, quoniam tertium iam diem* feriati ſumus. Nec

mirum eo verbo non abſtinuiſſe *Ciceronem*, quo *Varro*, (quem *Virum* vocat *ingenio præſtantem, omnique doctrina*) vſus eſt aliquoties. Ita enim lib. 5. de L. L. *Quirino, quod ei Deo feria, & eorum hominum, qui fornacalibus ſueis non fuerunt* feriati. Et paulo poſt. *Ac tum* ſunt feriati *Olitores*. Forte & momenti aliquid habuiſſet, ſi certum eſſet, ex nonnullorum opinione ita legendum eſſe illud *Statii* Sylv. I. car. 6.

Et Phœbus Pater & ſeuera Pallas
Et Muſæ procul ite feriatum.

HVMILIS, HVMILITAS. Vergens Latinitas eſt, inquit Cellarius, *cum pro virtute ſuperbiæ oppoſita ponuntur. Spartianus vita Iuliani cap. 9. Obiecta eſt ſuperbia, cum ille etiam in imperio fuerit humillimus. Doctiſſimus Borrichius in eo eſt, vt ex Virgilio* XII, 930. *& ex Propertio* III. *Eleg. 17. idem probet, Sed vtrobique videtur habitus in terram proſtratorum ſignificari.* Verum ſi velit Cl. *Cellarius* apud *Spartianum virtutem* de-

denotari; nusquam non apud *antiquos* inuenies, vnde rem oſtenderis. Videamus in quo *humilem* Iulianum fuiſſe notent hiſtorici. *Proiectum imperium per turpitudinem & dedecus emercatum fuiſſe: vitaque parum continentis* refert Herodianus: *quin imo adeo humilis & abiecti animi fuiſſe, vt tunc primum corrupti militum mores, fœdaque & inſatiabilis pecuniæ cupiditas inoleuerit. Imperio etiam potitum Iulianum, deliciis ſe continuo crapulæque dediſſe, circa Rempubl. indiligentem: vitamque molliſſimam luxuque circumfluentem traduxiſſe, vt ab omnibus contemneretur.* Plura ſunt apud *Dionem*, *Cedrenum*, *Syncellum*, *Spartianum*, & alios *humillimi* & *abiectiſſimi* animi documenta. Non ergo video, quo ſe *Didius* ille *Iulianus* Cl. *Cellario* probauerit adeo, vt ex illa ipſius *humilitate* apud *Spartianum virtutem* vellet interpretari. Atqui dices; *apud Spartianum humillimum opponi ſuperbo.* Ita ſcilicet opponi mani-

 feſtum

ſeſtum eſt, vt *humilitas* & *ſuperbia* ſint contraria duo *mediæ* virtutis *extrema*, quorum neutrum virtus eſt.

Quod ad *Propertii* & *Virgilii* loca attinet; *proſtratos in terram gentiles adoraſſe Deos ſuos*, non denegauerim. De eo non eſt controuerſia. Quæſtio eſt, vtrum citatis locis *ſolus corporis proſtrati habitus* ſignificetur; an vero *actio* denotetur, qua declarabant *animum ſe demittentem, reuerentemque Deos?* Si ſolum velis *habitum* ſignificari; dicas, cur *gentilibus* perſuaſum eſſet, non *nudo corporis geſtu* iratos placari potuiſſe Deos: ſed ad iræ diuinæ placamina opus eſſe, vt mens fuerit *humilis formidine diuûm*; quæ eſſet caſta, pura, a ſuperbiæ vitio immunis. Paucis cauſam gentilium peroret Plinius Paneg. c. 3. *Animaduerto etiam Deos ipſos, non tam accuratis adorantium precibus, quam innocentia & ſanctitate letari, gratioremque æſtimari, qui*

de

dilubris illorum puram caſtamque mentem (alienam a ſuperbia, cui perquam infenſi Dii erant) *quam qui meditatum carmen intulerit.* Ac ſi non careret illa induſtria vanæ gloriæ ſuſpicione. Ita debuerunt omnia placandis *humiliter* geri Diis? Ecquis *Propertium*, ecquis *Virgilium* adduxerit; vt ipſi ſemet hæc ignoraſſe crederent, ideoque ſe *ſolum proſtrati corporis habitum* in ſuis verſibus reſpexiſſe; vt ſenſus eſſet verborum: *Nos non ſancta & humili mente veſtrum, Dii venerari numen; ſed lepidos geſticulatores veſtris aduolui aris.*

Præterea Cl. Cellarius: *Addit*, inquit, *Borrichius Lucret. verſum* VI, 51. *Efficiunt animos humiles formidine diuum. At ne hic quidem certisſime notatur virtus aliqua, ſed terror & timor ex fulgurum, aliorumque quæ ſupra mortalium vires ſunt, contemplatione ortus.* Eſto, *TIMOR* aliquis hic denotetur. Quæritur, vitione ille, an virtuti duceretur?

 Hu-

Humana timere Gentilibus *vitium* erat: *diuina* timere *Virtus*. Inuſitata Gentiles *timuerint* oſtenta. Si vero ita *timerent*; vt ab iratis Diis oſtendi crederent, quo ad melioris vitæ rationem reuocarentur: quis *Gentiles* illud vituperaſſe dixerit? Quis ignorat, qui *Dionyſium*, *Plutarchum*, *Catonem*, *Liuium*, *Valerium* aliosue legerit, adeo *oſtentis* ſæpe perculſos animos ſuperbos diu ſecundis rebus; vt inde facti ſint

- - humiles formidine Diuum,

proſpexerintque ſedulo, quibus ſingula poſſent *procurari*, placarique *Dii*. Si *vitium* Gentilibus fuiſſet ita *timere*, ita *HVMILEM eſſe*; credas, *illos* exiſtimauiſſe, vitia *vitiis* cumulando conciliari *Deos*: cum nihil *Diis* æque inuiſum crederent? Illi, vt ſcite cecinit Ouidius,

Sæpe leuant pœnas, ereptaque lumina reddunt,
Cum bene peccati pænituiſſe vident.

De loco *Senecæ*, quem Celeb. *Borrichius* adduxit in *Analectis*, ita Cl. Cel-

Cellarius: *Verum,* inquit, *Annai ſenſus ex verbis liquet. Dubitanter diſputat, an virtus humilis & magna dici poſſit, hoc eſt, vt ipſe explicat, extolli & deprimi &c.* Fac Senecam *dubitanter* diſputare: quid inde contra Celeb. *Borrichium* confeceris? Ita enim in *Anal.* pag. 14. *Hinc & Seneca lib. 2. de ira cap. 6. in virtute agnoſcit humilitatem.* Certe qui de *duobus* diſputat, vt *alterum* probet; oportet agnoſcat prius, *vtrumque* dici: ſi velit *alterum* dici melius. Hinc quæſtio fuerit, non quid de *virtutis* natura ex ſententia Stoicorum definiendum ſit? Sed an ex *loco Senecæ* conſtare queat, ita etiam vocem *H V M I L I S* vſurpatam *veteribus* fuiſſe, vt *vitio* caruerit? Si Cl. Cellarius *miſericordiam* pro virtute poſuerit, ipſumne credam exiſtimaturum, illud ſibi non licuiſſe, quia *Stoici* rem aliter interpretantur. Si quis *ſuperbiam* in bonam partem adhiberet; quis ipſum ex aliqua *ſuperbia* deſcriptione apud *antiquos*

 con-

conuincere vellet erroris; niſi qui neſciret, quam ſæpe ea ſignificatione apud *ipſos* adhiberi ſoleat. Sed ad rem. Prodeat iterum in ſcenam *Seneca:* ita ille in *Thy:*

Laus vera & humili ſæpe contingit viro;
Non niſi potenti falſa.

Hic per *HVMILEM inſimum quemuis* ex plebe eſſe intelligendum, ægre aſſenſerim *Farnabio.* Verba namque *Senecæ* ſi diligentius expendas; manifeſtum erit, alia, atque ſentit *Vir Clariſſimus*, ſpectaſſe, quos *Tragicus* inducit colloquentes. Conuenienter ipſemet alibi, ſed in re fere ſimili, quo laus *HVMILI* contingat, docet.

Troad. Act. 2.

Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. Quoque fortuna altius
Euexit & leuauit humanas opes;
Hoc ſe magis ſupprimere felicem decet,

Va-

Varioſque caſus tremere metuentem Deos
Nimium fauentes.

Idem in Hippol.

Committe curas auribus mater meis,
PH. *Matris* ſuperbum *eſt nomen & nimium potens;*
Noſtros humilius *nomen affectus decet;*
Me vel ſororem, Hippolite, *vel famulam voca*

Idem in Octav.

Munus Deorum eſt, ipſa quod ſeruit mihi
Roma & ſenatus; quodque ab inuitis preces,
Humilesque *voces exprimit noſtri metus.*

Quod locum *Taciti* a Celeberrimo *Borrichio* adductum attinet, non video cur hunc in dubium vocet Cl. *Cellarius*: cum ex ipſis verbis appareat, vitioſi nihil ſignificari. Ita *Tacitus* Hiſt. 1. *Et Vitellius*

lius apud ſeueros humilis: *Ita comitatem bonitatemque fauentes vocabant.* Si *vitium* hic eſſet *humilem eſſe:* quare fauentes ſtudentesque gloria Vitellii *humilem* vocaſſent? Hoccine eſt ſtudere gloriæ alicuius, exprobrare vitia & abiectam indolem cauillari? Certe non expediiſſet ad ſperatam ex adulatione gratiam, *humilem* vocaſſe; ni nomen habuiſſet, quod placuiſſet *Vitellio.* Obiicit Cl. *Cellarius; Freinshemium aliter explicuiſſe.* Quis vero non videt illam ipſius explicationem eſſe a re alienam? Non enim iis verbis indicat *Tacitus* quid de *Vitellio* ſentirent alii; ſed quo nomine *comitatem eius bonitatemque fauentes vocabant.* Addit Cl. *Cellarius: Adeo nulla hic virtus apparet.* Nulla, *Vir Clariſſime,* inimicis *apparuerit:* non obſtat, modo quod *virtutem* fingerent amici, *virtutis* nomine appellarent.

De *ILLEGITIMUS*, quæ ſcripſit in *Analectis* Celeberrimus *Borrichius*, ita multis doctis Viris proba-

bata ſunt, vt ſibi ſatis factum eſſe confiterentur. Forte nec cur diſſentias inueneris, re accuratius expenſa. Ad *MSS.* & *impreſſos* codices prouocat Cl. *Cellarius*. Libros libris æque emendatos opponit Celeb. *Borrichius*; euidentique rei argumento monſtrat, adducto in *Cogitationibus Valerii* loco *Illegitimæ* legendum eſſe. Ad hoc *Cellarius* nihil. Tantum plurium *Vorſtio* conſentientium verba recitat. Vtinam aduertiſſet *Vir Clariſſimus*, ita ab illis explicatum eſſe locum *Valerii*; vt penitus neglecta ſit, quam ad rem hoc apertius declarandam a *Valerio* adiectam vides particulam *quaſi*: ex qua facile ſuſpiceris, corruptos eſſe, quos cum *ſuis* ſecutus eſt *Cellarius* codices. Audiamus ergo verba *Valerii*: ita ille lib. 2. c. 1. *Quæ vno matrimonio contentæ fuerant, corona pudicitiæ honorabantur. Exiſtimabant enim, eum præcipue matronæ ſincera fide incorruptum eſſe animum, qui depoſitæ virginitatis cubile pudi-*

cum egredi neſciret, multorum matrimoniorum experientiam, quaſi illegitimæ *cuiusdam* intemperantiæ *ſignum eſſe credentes.* Secundis nuptiis non ſine inſigni pudicitiæ documento abſtinebatur. *Iterum* vero, imo *tertium nubere* non prohibebant leges. Res eſt in confeſſo. Verum illa *legitima* ad ſecundas tertiasque nuptias transeundi *intemperantia*, *QVASI ILLEGITIMA* cenſebatur; quia illam ſibi pudicitiæ legem dixerunt, quibus *erat ſincera fide incorruptus animus*, vt *vno matrimonio contentæ eſſent*: ne ſuſpicione laſciuiæ indignæ iudicarentur, quæ *pudicitiæ corona* deberent honorari.

INDIGITARE pro *indicare non eſſe certiſſimæ Latinitatis* credit Cl. *Cellarius.* Verum ex *Varrone* Celeberrimus *Borrichius* edocuit eo etiam ſenſu *in argumento* ſacro vſurpauiſſe *Veteres.* Hinc, obſeruante præter alios *Scaligero*, apud *Feſtum* ex *Varrone* ea ſignificatione *indigi-*

ta-

tamenta reperies, quæ apud alios *indices*. Indigitamenta *ſunt carmina pontificum, quæ & nomina Deorum, & rationis ipſorum nominum continent.* Et Feſtus alibi: *indigitamenta, indicia.* Nec aliter *Gloſſæ* veteres.

INFERNVS pro *inferis* recte dici ex *Varrone* contra *Voſſium* oſtendit Celeb. *Borrichius*. Verum dubitat Cl. Cellarius, vtrum *infernus tenebroſus*, an *tenebro* vel *tenebrio* legendum ſit. Monſtret ergo Vir *Clariſſimus*, quis eſſet ille *infernus tenebrio*, de quo hic locutus eſſet *Varro*. Monſtret, de *tali* aliquo loqui *Varronem* potuiſſe. Neſcio, qua ratione illud aſſeuerauerit Cl. *Cellarius*, cum eiusmodi *tenebrionem* antiquis notum fuiſſe nondum oſtenderit. Infernum vero barathrum dicere *tenebroſum* antiquis oppido frequens eſt. Nec mirum eſt ſimili modo de *INFERNO* loqui hic *Varronem*: qui *tenebrarum*

brarum ſæpe meminit *infernarum*; nusquam vero *tenebrionis inferni*.

Quod I N F E R N A *Pur. æque repudiat Voſſius*, non probat Cl. *Cellarius*; cum *Solinus* & *Lactantius* vſi ſint. Sed horum teſtimoniis opus fuerit, vbi locupletiora deſunt. Nunc *Senecam* audiamus.

Herc. Fur. L Y. *Animosne merſus inferis coniux facit?*

ME. Inferna *tetigit, poſſet vt ſupera aſſequi.*

Nec ignotum eſſe poteſt, quod de Iudæis *Tacitus* lib. Hiſt. v. c. 5. *Corpora condere, quam cremare, e more Ægyptio: eademque cura, & de* infernis *perſuaſio.*

RORVLENTVS non antiquis penitus ignotum fuiſſe, auditores ſuos ante aliquot annos ex *Plinio* docuit Celeberr. *Borrichius*. Laudandus in eo merito *Cellarius* eſt, quod & eadem inuenerit.

An *SALTEM* pro *ſolum* Latinum eſſet dubitauit in *Antibarbaro* Cl. Cellarius. Sed ex quo aduer-

terit

terit alia in *Cogitationibus* docuiſſe Celeb. Borrichium, mutauit ſententiam, vt in *Curis Poſterioribus* confiteretur *argenteæ ætatis* eſſe; ſe vero de *aureæ* dubitare. Non vero video, cur dubitetur. Sit vox *ambigua:* ſit, vbi *ſolum;* ſit, vbi *minimum* denotet: ex *antiquorum* ergo vſu definiamus, quam vtraque ſignificatio lâte pateat, ne confundatur. *SOLVM illi* adhibuere, vbi *vnicum tantum* petierint, egerint &c. Id quod nulli non notum eſſe poteſt. *MINIMVM* dixiſſe *veteres*, vbi *præter alia* quæ peti & agi poterant, *vnum* elegerint, dudum ex *Varrone Cicerone* & aliis compertum eſt. Ad hæc ſi attendas, facile diiudicaueris, vbi *SALTEM minimum*, vbi *ſolum* denotet. De locis *Virgilii* & *Ouidii*, quos in *Cogitationibus*, & *Liuii*, quem in *Analectis* Celeb. *Borrichius* adduxit, dubitat Cl. *Cellarius*, ratus ibi *SALTEM* per *minimum* exponi poſſe. Verum (1) ſi de eo res eſſet expli-

canda, quo detorqueri poteſt, de quo finxeris explicari poſſe; erit etiam vbi *TANTVM* per *minimum* explicueris: vt in illo *Virgilii*

Æneid. IV.

Saltem ſi qua mihi de te ſuſcepta fuiſſet
Ante fugam ſoboles, ſi quis mihi paruulus aula
Luderet Æneas, qui te tantum *ore referret;*
Non equidem omnino capta aut deſerta viderer.

(2) Eſt in deſignanda *vocis* ſignificatione videndum, quid potiſſimum ferat præſentis rei ratio; cui quod minus conuenerit etiam a mente Scriptoris alienius eſſe cenſendum eſt; vt in illo *Virgilii Georg.* I.

Hunc ſaltem *euerſo iuuenem ſuccurrere ſeclo.*
Ne prohibete. - -

Hic *Saltem* per *minimum* exponit *Cellarius*; cum tamen per *ſolum* con-

conuenientius exponi res ipſa ſuadeat. Solus enim *Auguſtus*, de quo hic *Virgilius*, euerſo credebatur ſuccurrere poſſe ſeculo: cum primus poſt tot eximios *Reges* tot *Conſules*, *imperium condidiſſe* diceretur; vbi conciliata orbi pace, pronum in omnia mala, & in luxum fluens *ſeculum* grauibus ſeuerisque legibus multis coërcuit. Res eſt ex *Dionyſio*, *Manilio*, *Ouidio*, *Suetonio*, *Tacito*, *Floro*, *Plutarcho*, *Dione* &c. manifeſtiſſima. Fruſtra eſt, qui tot locupletiſſimis teſtibus velit aduerſari.

De loco Liuii Cl. Cellarius: *Quid*, inquit, *incommodi*, *ſi interpretarer*, Das zum wenigſten? Aliquid eſt incommodi, Vir Clariſſime. Illa ſignificatio huic loco non conuenit. Intueamur verba *Liuii* lib. XLI. c. 6. *Eadem & Sardorum legati nunciabant*, *orantes vt vrbibus* ſaltem (*iam enim agros deploratos eſſe*) *opem ſenatus ferret*. Illud concedi decet: vbi *vnicum tantum* petis,

præ-

præter *illud* tunc peti nihil; ſed quando *hoc* vel *illud* tibi *minimum* dari petis, poſt alia petita nec impetrata *extremum aliquid petitur, quod negari minime debeat Gell. l.* XII. *c.* 14. Atqui *Sardis*, quod peterent, *tantum* ſupererat, vt ferrent *vrbibus* opem *Romani:* agros enim iam deploratos eſſe conquerebantur.

Incertum eſt an *Varronis* illa verba ſint apud *Plinium* l. XIII. c. XI. *Cum in Sebennytico* ſaltem *eius nomo omnis charta naſcatur.* Locus fruſtra *Dalecampio* ſuſpectus eſt; nec decet ad vnius arbitrium temere reformari. *Seneca* Herc. Oet.

In me ſaltem *iaculare facem,*
Semelemque puta. Id. ib.:
Mutetur orbis, vallibus currat nouis
Iſter, nouasque Tanais accipiat vias
Da, da tuendos, Iuppiter, ſaltem *Deos.*

VALEDICERE legi coniunctis ſyllabis apud *Ouidium* & *Senecam*

tam, ex editionibus accuratiſſimis *Heinſii* & *Gronouii* docuit Celeb. *Borrichius*. Verum Cl. *Cellarius*, diuiſis ſyllabis legendum eſſe ſtatuit; *ſicut eodem libro Ouidius ſæpe* vale *dicto*. Sed iuſto liberalior eſt illa argumentandi ratio; quod interdum *ſeparatim* ſcribi obſeruaueris, ita ſemper ſcribendum eſſe. Quid ſi hoc pacto dicerem *conſuefacere* non recte ſcribi; quia *Varronis* eſt *conſue quoque faciunt*: non recte *excandefacere*; quia *eiusdem* eſt *excande me fecerunt*. &c.

Hactenus de iis, quæ in *COGITATIONIBVS* Celeb. *Borrichii* dubia viſa ſunt *Cellario*: in quæ ita animaduertendum duxit Vir Clariſſimus; vt a ſe nihil niſi boni publici ſtudio tentatum eſſe multis modeſtiæ & eruditionis ſuæ documentis declararet. Non ægre ferat, ad ea nunc tranſiri, de quibus in *ANALECTIS* Celeb. *Borrichii* dubitare ſe faſſus eſt. Sinat & *CVRAS* ſuas *TERTIAS* pari modeſtia

deſtia expendi ſimul; vt nec præ-
tereantur, quæ ſententiæ ipſius ſta-
biliendæ queant conducere, & ſine
bile afferantur, quæ diſſentire ſua-
deant.

CAP. III.

Abominor. *Quid ſit* ægritudinem *inter &* ægrotationem *discriminis?* Ægritudinem *etiam animi eſſe argenteæ ætatis Scriptoribus. De vſu vocis* Æquor *apud Poëtas.* De vſu *particulæ* An.

A*BOMINOR ſuſpectum multis fuit, quod in Ciceronis libris non ſupereſt. At Ouid. lib.* III. *Pont. Eleg.* I. *quod abominor: & Liuius lib.* VI, 40. *Quod abominaris: & cap.* 30, *abominaremur* &c. Hæc Cl. *Cellarius*; ſed præeunte viam in *Analectis* Celeb. *Borrichio.* Forte in *Analectis* adducta inter illa recenſeri voluit Vir Clariſſimus, quæ ſibi *in memoriam a Celeb. Borrichio repreſſa* dicit, poſtquam exciderant. Excidit ergo &
illud

illud *Liuii* lib. VI. c. 18. *Benefacitis, quod* abominamini.

AEGRITVDO, inquit Cellarius, *Ciceroni eſt tantum animi non corporis lib. 3. Tuſc. cap.* 10. *vt ægrotatio in corpore, ſic ægritudo in animo Sequenti ſeculo fere neglecta fuit diſtinctio.* Paulo poſt. *Tamen Hieronymus infima ferme ætate diſtinctionis memor &c.* Scilicet tantum eſt *ægritudinem* inter & *ægrotationem* apud *Ciceronem* diſcriminis; quantum inter *illa*, quæ ſæpe ab antiquis ſcriptoribus dici diuerſa ſolent, de eodem licet alibi locorum vſurpentur. Hinc quod loco a Cl. *Cellario* adducto, in *corpore* dixit *eſſe* Cicero, *lib. 4. Tuſc. in animo eſſe* aſſeuerauit: *Quomodo in* corpore *morbus*, ægrotatio & *vitium; ſic in* animo. Id: ibid. Ægrotationes *autem & morbi* animorum *difficilius euelli poſſe putantur, quam ſumma illa vitia, quæ virtutibus ſunt contraria.* Id. Tuſc. 3. *Nomen ipſum inſaniæ ſignificat* mentis ægrotationem *& morbum,*

bum, id eſt, inſanitatem & ægritudinem animi. Id Tuſc. 3. Carnificina eſt ægritudo: *habet ardorem libido; leuitatem lætitia geſtiens; humilitatem metus; ſed* ægritudo *maiora quædam, tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem.* Hæc *ægrotatio*, hæc *morbus* habet. Non eſt diſſimulandum, *ægritudinem* pro *animi vitio* apud antiquos ſæpius inueniri; pro *morbo corporis ægrotationem:* illud vero ab *argentei æui* ſcriptoribus fere neglectum eſſe Cl. *Cellario* non aſſentior. Ita *Seneca* lib. II. de Clem. *Miſericordia eſt* ægritudo animi, *ob alienarum miſeriarum ſpeciem.*

Valerius Maximus lib. I. c. I. *Per ſummam* ægritudinem animi *exſpirauit.*

Curtius lib. IV. c. 41. *Itineris continui labore* animique ægritudine *fatigata.*

Idem lib. X. c. 33. *Itineris labor &* ægritudo animi *vulgauerant morbos.*

Tacitus An. V. c. 8. *Vitamque* ægritudine animi *finiuit.* Etiam pro

mor-

morbo corporis idem vſus eſt An. 11, 29. An. 11. c. 69. *Columella* lib. VII. c. 5. *Agnis quoque ſuccurrendum eſt vel febricitantibus, vel* ægritudine *alia affectis*. Similiter *Florus* lib. 4. c. 7. *Quamuis duces non eſſent præſentes*, quorum *alterum* corporis ægritudo, *illum metus & ignauia ſubduxiſſent*. Sed redeamus vnde digreſſi ſumus.

Auctor Epit. lib. Liu. XL. *Philippus* ægritudine animi *confectus*. *Iuſtinus* lib. XXXII. c. 2. *Igitur Perſeus perſpecta Patris* ægritudine, *quotidie abſentem Demetrium apud eum criminari*. Indignabatur Pater *Philippus*, plus momenti apud Senatum Romanum *perſonam filii*, quam auctoritatem *Patris*, & dignitatem Regiæ Maieſtatis habuiſſe.

Id. ibid. c. 3. *Morbo ex* ægritudine animi *contracto*.

Hinc patet non opus fuiſſe, vt ſibi Cl. *Cellarius* perſuaderet; recentiorem *Hieronymum*, aureæ ætatis Scriptoribus frequentem vocis vſum

ſum velut neglectum diu tandem obſeruauiſſe.

AEQVOR proprie quæuis planities eſt, inquit Cellarius, *Cic. lib.* I. *diu. c. 42. Colum. l.* VIII. *c. 17. Hinc Poetis abſolute ſignificat, cum mare vocant æquor.* Vt vero de vſu *vocis* apud *Poëtas* certius quid conſtet notandum eſt, etiam ab illis pro *campi planitie*, non pro *mari* tantum adhiberi. Ita namque *Lucretius* l. 3.

Plani raptim petit æquora campi

Virgilius Æneid. VII.

Filius ardenteis haud ſecius æquore campi
Exercebat equos. - -

Cur autem pro *mari* poſuerint *Poëtæ*, nos *Varro* doceat *l.* VI. *de L. L.* Æquor *mare appellatum, quod æquatum commotum vento non eſt.*

AN, AN, ob, oder, *in dubitatione*, inquit Cellarius, *Seneca Suaſ.* III. *&c. Sed hæc de bimembri oratione. Quod ſi tres partes disiungendæ ſunt, duas poſteriores* an, an, *connectunt.*

Non

Non omiſiſſet *Vir Clariſſimus* & plures orationis partes eadem particula ſæpius repetita connecti. Varro *lib.* VIII. *de L. L. Quæ enim eſt pars mundi, quæ non innumerabiles habeat analogias? Cælum;* an *mare;* an *terra;* an *aër, & cætera, quæ ſunt in heis.* Cicero *de Orat. Quæſitum eſt, totone circuitu,* an *in principiis ſolum,* an *in extremis,* an *in vtroque numerus tenendus ſit.* Seneca *de breuit. Vitæ* cap. XII. *Hunc tu ignorantem an ſedeat putas ſcire;* an *viuat,* an *videat,* an *otioſus ſit.*

Seneca *Troad.*

Gnatam an nepotem, coniugem an *patriam fleam?*

An *omnia;* an *me.*

Atque ita apud antiquos Latinos particulam hanc ſæpius vſurpatam inuenies. Inuenies & eo modo, quo adhibuit Seneca de *Conſt. Sap. cap.* V. *Cogita nunc* an *huic fur,* an *calumniator, aut vicinus potens, aut diues aliquis regnum orbæ ſenectutis exercens facere iniuriam poſſit.*

Eſt & vbi particula *Et* ſolet adiici, vt in ſupra dato *Varronis* exemplo.

CAP. IV.

Confidentia *&* Fiducia, *tam in bonam, quam in malam partem ſolent ab antiquis adhiberi* Confundi *pro pudore affici & erubeſcere. De locis Liuii lib.* XXX. *c.* 14. *&* XXXV. *c.* 15. *Seneca de Clem. l.* II. *c.* 5. *fruſtra dubitari. Ouidius Triſt. l.* III. *Statius explicatur.* Conſiliari *dubium. Apud Horat. l.* 3. *Car. Od.* 3. Conciliantibus *pro vulgato* conſiliantibus *legendum eſſe monſtratur. Varronis, Ouidii & Liuii loca corrupta.* Conuerſatio *Cellarii opinione antiquis frequentius.* Cordatus *pro animoſo. Senecæ locus Apo. Cl. Cæſ. expenditur.* Corporalis & incorporalis *non tuto Latinitatem inclinantem credi oſtenditur.* *Cauſa pro* Ergo.

Confidentia, inquit Cellarius, *medium vocabulum eſt, Donato in*

And. Terentii Act. v: *ſc.* III. *at veteribus fere ſemper in malam partem accipitur. Poſteriores in bonam ſumunt.* Ergone aliquid *Plauto* dandum? Ita ille *Amphit.* Act. v. ſc. I.

Spes atque opes meæ iacent ſepultæ in pectore,
Neque vlla eſt confidentia *iam meo in corde, quin amiſerim.*

Idem in *Aſin.*

Confidentia *ſcapularum, virtute vlmorum freti.*

Cicero *Famil.* VII. *ep.* 8. *Illa Cn. Pompeii ſunt animaduerſa, quæ maxime* confidentiam *attulerunt hominibus.* Scilicet iis effectum eſt, notante *Manutio*, vt confiderent homines, velle Pompeium potentiæ Cæſaris obſiſtere. Neque mirum ſtudioſum antiquitatis *Ciceronem* eo ſenſu hic vocem adhibuiſſe, cum *mala conſuetudine* tantum factum doceat *Tuſcul.* III. vt *in vitio ponatur.*

Hinc collegeris non magis perpetuum eſſe *confidentiam* in malam

 par-

partem, quam *fiduciam* in bonam partem ſumi. Ita licet de *fiducia* ſentiant literatores, illorum tamen pace diſſenſerim. Liuius *lib.* XLII. *c.* 62. *Perſeus hanc ipſam ſuperbiam, quippe ex* fiducia *virium eſſe timere.* Ouidius *art. amat. lib. I.*

Prima tuæ menti veniat fiducia *cunctas*
Poſſe capi.

Seneca l. VI. *de beneficiis.* *Parum in illum contuleris, ſi illi ſemel ſtultam* fiduciam *permanſuræ ſemper potentiæ excuſſeris.* Frontinus *Strat.* I. *c.* I. *Marcus Portius Cato deuictas a ſe ciuitates Hiſpaniæ exiſtimabat in tempore rebellaturas* fiducia *murorum.* Iuſtinus *lib.* XXIII. *c.* I. *Partem ciuitatium a ſe* fiducia *virium disſidentem armis ſubegit.* Idem *lib.* II. c X. *Ipſe autem primus in fuga, poſtremus in prælio ſemper viſus eſt, in periculis timidus; ſicubi metus abeſſet inflatus; denique ante experimentum belli* fiducia *virium veluti naturæ ipſius Dominus & montes in planum ducebat.*

CON-

CONFVNDI pro pudore affici ſacris ſcriptoribus vſitatisſimum: Latinis priſcis eſt miſceri, perturbari: ſequioribus demum erubeſcere. Celeberr. Borrichius in Anal. Liuium l. XXX. *c.* 14. & XXXV. *c.* 15. *Senecam de Clem. l.* II. *c.* 5. *opponit. Verum vterque ſi non magis, æque tamen de perturbatione & mentis ἀπορίᾳ, quam de pudore intelligi poteſt.* Hæc Cl. Cellarius. Varie turbari animum poſſe non denegauerim. Quæſtio eſt, quo potisſimum affectu citatis locis turbatum innuant *Liuius & Seneca.* Adſunt vbique non obſcura argumenta *ruboris* ex pudore; quibus manifeſtum eſſe poteſt, quid de ſtatuere conueniat. Priori loco narrat *Liuius Maſiniſſam*, monente meliora *Scipione*, libidine ſua & intemperantia erubuiſſe; atque hinc *confuſum* vocat. Res eſt ex verbis *Liuii* attendenti clara: vt non eſſet, quod alium hic affectum fingeret Cl. *Cellarius*, vnde *Maſiniſſæ rubor ſuffunderetur:* niſi quod probri puderet.

Quo (poſteriori loco) *confuſum* Alexameni animum dicat *Liuius*, ex eo facile collegeris; quod innuit ipſum ante, quam facinus aggrederetur, cogitatæ cædis pudore turbatum eſſe: quod talia molientibus, initio ſæpius eueniſſe notum eſt.

Seneca *lib.* II. *de Clem.* docet *magnum vere Clementis Viri animum non poſſe metu & mærore confundi*, id eſt tangi malefactorum miſericordia & velut ſocio quodam pœnæ ex delinquentibus exigendæ pudore; fruſtraque ſæui & inclementis nomen timere, ſi malefacta puniri velit. Ita rem eſſe explicandam, patet ex antecedentibus, quibus illam *Stoicorum* ſententiam ſtudet defendere Seneca.

Ex quo *Cydippe confuſa* dicta ſit *Ouidio ep.* XXI. ipſa verba ſatis declarant.

Nomine coniugii dicto confuſa pudore,
Senſi me totis erubuiſſe *genis.*

Sunt

Sunt & clara ſatis illa *Triſt.*
l. III.

Vos quoque, ſi fas eſt, confuſa pudore *repulſa*
Sumite plebeia carmina noſtra manus.

Quo certius eſt, Cl. *Cellarium* negare *confundi de pudibundis & erubeſcentibus* dixiſſe Veteres; hoc magis miror, ipſum aſſeuerare allegata ex *Ouidio contra ſe non eſſe:* cum tamen in illis *pudori τὸ confundi* iunxerit Poëta; vt conſtaret, quo confunderetur. Non equidem negauerim *confundi* latius extendi, quam vt ſoli *rubori pudorique* ſemper conueniat: oportet ergo ex re diiudicari, cui potiſſimum competat affectui. *Statium* audiamus *Theb. l. 1.*

- - Limes mihi carminis eſto
Oedipodæ confuſa *domus.*

Argumento rei apparet per *confuſam* hic, inceſto pudibundam denotari. Hinc ſtatim Poëta

Impia iam merita ſcrutatus lumina dextra,
Merſerat æterna damnatum nocte pudorem
Oedipodes; longaque animam ſub morte trahebat.

Nec prorſus alienum illud *Sylu.* V. *car.* 3.

- - *Heu quali* confuſus *gaudia fletu*
Vota, pioſque metus inter, lætumque pudorem.

CONSILIARI eſſe antiqui generis Cl. Buchnerus additis ad Fabrum edocuit ex Horatio & Cæſare. Hæc *Cellarius.* Sed cum illa omnia monente Celeberr. *Borrichio* ambigua ſint varietate codicum; non ita obtrudi poſſunt, vt ex illis demonſtrari queat, vocem *Conſiliari* eſſe optimæ notæ, & vere antiqui generis. Longe tutius *conſilium dare, conſultare, conſulere* cum antiquis dixeris. Meminerit Cl. *Cellarius* ſemet in ſuis *CVRIS* ſæpius inculcare, abſtinendum eſſe dubiis & incertis, vbi certa

certa & indubitata ſuppetunt. Deſideratur adhuc, vnde credita dubitatæ vocis antiquitas liquido conſtabit. Quod monuit Celeb. *Borrichius* ex *Cicerone* & *Tacito* adduci poſſe, mendi ſuſpicione non vacare ipſemet in *Analectis* ex librorum diſſidio monſtrauit. Exiſtimat Cl. *Cellarius* fruſtra dici, *Lambinum CONCILIANDVM apud Ciceronem legiſſe, cum in ſuo libro* conſiliandum *inuenerit*. Verum ſi velit Vir *Clariſſimus* inſpicere, quem ex recenſione *Lambini* cum ſuis notis edidit *Gothofredus*, ſpes eſt fore, vt de re deſinat dubitare.

Conſiliantibus apud Horatium l. 3. carm. od. 3. corruptum eſſe mihi facile perſuaſerim: cum rebus parum conuenire videatur. Congruenter vero legeris.

Gratum elocuta conciliantibus
Iunone Diuis.

Quomodo enim, quod gratum eſſet *Marti* reliquisque Diis, *eloqueretur Iuno*; quam iratam irarumque

 que

que cauſas exaggerantem inducit Poëta: niſi iras in *Troianos Romulumque quem Troica Sacerdos peperit* (ex *Marte* enim & *Rhea Syluia filia Numitoris*, qui ex *Ænea* genus ducebat, natum eſſe fama erat Liu. l. 1. Dionyſ. l. 1. &c.) depoſuiſſet *conciliantibus* Diis, odiumque deprecantibus inſatiabile; vt *Romulum Marti redonaret, & quietis pateretur Deorum ordinibus adſcribi.* Certe non *conſulentibus*, ſed *conciliantibus* Diis mitigatam Iunonem dicere potuit Horatius; cui apparet cognitiſſima fuiſſe, quæ de *odio Iunonis* in Troianos fabulata eſt antiquitas: vt non *conſultore*, quam *conciliatore* opus eſſet: cum de *recipiendo Romulo* Dii reliqui conſenſerint. Hinc apud *Seruium* Ennius

Iuno placata (conciliata) *fauere*
Capit Romaneis.

Suſpicio eſt corruptum eſſe, quicquid de *Varronis* illo ſenſerint eruditi lib. v. de L. L. *A Cogitatione concilium, vnde conſilium; quod*

vt

vt veſtimentum apud fullonem cum cogitur conſiliari dicitur. Legunt alii *conciliari.* Quæ præterea ex *Ouidio* & *Liuio* adduxit *Pareus* parum habent ponderis. Apud *Ouidium* enim optimi codices *conciliante* legunt: apud Liuium; *conſulere:* nec aliter MSS. Celeb. Borrichii.

CONVERSATIO pariter in reiectaneis a Pareo ſcripta, pro qua Cicero conſuetudo *habeat. At Plinius vſus eſt lib.* IX, 8. & X, 33. *Seneca de Tranquill. c. 1.* Hæc *Cellarius.* Vt vero euidentiori frequentioris vſus argumento *Parei* ſententia refelleretur, addi poſſet, & illud Senecæ de *breuit. vitæ c.* III. *Quantum vanus dolor, ſtulta lætitia, auida cupiditas, blanda* conuerſatio *abſtulerit.* Id. de benef. l. VI. c. 29. *Fidele conſilium, aſſidua* conuerſatio, *ſermo comis.* Tacitus An. XII. c. 49. *Cum priuatus olim* conuerſatione *ſcurrarum iners otium oblectaret.* Idem Germ. c. 40. *Donec idem Sacerdos ſatiatam* conuerſatione *mortalium Deam templo reddat.*

CORDATVS pro animoſo barbarum eſt, inquit *Cellarius*, *ſapientem enim & ſolertem denotat.* Verum in *Analectis* Celeb. Borrichius: *Neutiquam illud*, ait, *eſt perpetuum, cum facile appareat ideo dici* cordatum, *quia* cordis *proprietates, quas inter animoſa fortitudo, retinet.* Idque teſtimoniis auctorum firmat. Hinc Cl. Cellarius mitigata ſententia: *Cordatus pro animoſo in dubiis relinquo.* Nullam vero cur dubitet, addit rationem. In maiorem rei fidem plura ex *Seneca* & *Plauto* Celeberr. Borrichius adiecit. Sunt illa Senecæ in *Apoc. Claud.*

Cecidit pulchre
Cordatus *homo,*
Quo non alius
Fuit in toto
Fortior orbe.

Verum Cl. Cellarius. *Quis mihi ſpondebit*, inquit, *vnum his verbis vitium notaſſe Senecam.* Scilicet ſpondebis ipſe *Vir Clariſſime*; qui ſtatim ita ad *Plauti* locum a Celeb. Bor-

Borrichio adductum; *cordate*, ais, *ex ſynonymis, quibus cinctum eſt, commodisſime interpretamur.* Quid vero ſi ſponderet & ipſe Seneca? Ægre ſibimet ille perſuaderi paſſus fuisſet, ſe adeo hic oblitum eſſe ſui, vt cum ſopitam Claudii virtutem, vitamque deſidem & ad *fortia* ſegnem exagitaret, diceret; *Cecidit pulchre* ſapiens *homo, quo non alius fuit fortior. Cordatus* dixit, id eſt *fortis, quo non alius fuit* fortior. Ita ſi explicueris, *cordatus* cum antecedenti *cecidit*, & ſequentibus pulchre conuenire viderit, qui hic aliquid videre velit. *Cecidit* pro *mortuus eſt*, eo ſenſu dixit *Seneca*, quo de *fortiter* repugnantibus ſolent Hiſtorici veteres adhibere. Nec aliter Ouidius *Pont.* I. *ep.* 2.

- - *Quamuis* cecidere *trecenti*,
Non omnes Fabios abſtulit vna dies.

Ita ſimulata laude innuit Seneca *Claudium* a fortitudinis gloria, quam

quam vere *fortes* conſecuti ſunt, longisſime abfuiſſe.

CAVSSA in auferendi caſu pro Ergo *putant quidam vitioſe præponi. Et hoc quidem frequentius eſt in Latinitate cadente. At neque Liuius erubuit ita loqui* XXXIX, 14. *& lib.* XL, 41. Hæc *Cellarius.* Vt vero conſtet, in *Latio* diutius illam loquendi conſuetudinem obtinuiſſe, *Ennium* audiamus. Ita ille apud *Nonium:*

Raſtros dente fabres capſit cauſa *poliendi*

Agri

Idem apud *Seruium:*

- - *Aſpectabat virtutem legionis,*

Si muſſaret vel dubitaret, denique cauſa

Pugnandi *id fieret, aut duri ſorte laboris.*

CORPORALIS & INCORPORALIS. Latinitas eſt, inquit Cl. *Cellarius, inclinans. Vtrumque Seneca coniungit Epiſt.* LVIII. *Aut corporale eſt, aut incorporale. Et epiſt.* LXXVIII.

Ad-

Addiderim in fidem frequentioris vſus, quæ prætereà ſe apud Senecam obtulerunt. De *Breu. vit. c.* VIII. *Fallit autem illos, quia res* incorporalis *eſt, quia ſub oculos non venit.* Idem *Epiſt.* LVIII. *Etiamnum eſt aliquid ſuperius, quam corpus. Dicimus enim quædam* corporalia *eſſe quædam* incorporalia. Idem de *Benef.* lib. VI. c. 2. *Illud* incorporale *eſt, irritum non fit.* Eſſe vero *Latinitatem inclinantem* vnde monſtraueris? Philoſophis *Seneca* antiquioribus vſitatas voces ex *Epiſtola* LVIII. patet. Illi vocem finxerint; quod aureo ſeculo ſæpisſime factum eſſe ex antiquis notum eſt: quid inde? Non eo *Latinitatem* aſſeueraueris inclinauiſſe; quod ex Latinis fontibus hauſerint illi, vnde *linguam* (conquerentibus *Cicerone*, *Seneca*, *Fabio* & aliis) *inopem*, optimo Latinitatis æuo locupletauerint. Imo eo ipſo potius impediuiſſe dixeris, ne qua *linguam* peregrinitas infuſcaret: quod omnino factum fuiſſet, ſi pere-

peregrinas exterarum gentium voces recepiſſent. Eo namque potisſimum a primæua & natiua elegantia compertum eſt *Latinam linguam* (præſertim poſt *Hadrianum*) magis & magis degenerauiſſe; vt tandem aliarum, quam *Latinæ* referret indolem. Non denegauerim *Latinitatem inclinantem* dici merito poſſe, quæ noua & ignota olim ex vſu vulgi ſenſim inoleuerint, a priſco nitore declinante *lingua* licentiori exterarum gentium conſuetudine: quæ vero a ſcientisſimis *linguæ* magiſtris inuenta esſe & vſurpata conſtat, ægre huc reiecerim.

Vocem *COMPOSITIO*, in vſu medicinali *Scribonio* ſæpius vſurpatam, fruſtra ab *eiusdem auctoris* cenſoribus in parum Latinis numerari ex *Cicerone*, & *Celſo* contendit cum Cl. *Rhodio* Cellarius. Non vanam frequentioris vſus ſuſpicionem auxerit illud *Columellæ* lib. VII. c. 5. *Facit autem commode primum ea* com-

compoſitio, *quam paulo ante demonſtrauimus, ſi ad fæcem, & amurcam ſuccumque decocti lupini miſceas portione aqua detritum album Elleborum.*

CAPVT V.

Defectus, a, um. Deprecari *pro* at afbede *Latinis antiquis non ignotum. Caſar Cicero Fam. V. Liuius, Tacitus.* Deprecatio *quid ſit?* Deprecabundus. Dictio. Difficiliter, Deformatio, Deformatus, Faciliter *non ſunt* idiotiſmi *Vitruuii.* Eſt *pro* licet, *minus elegans.* Exaudire *pro* adnuere precibus, *confidentius reiici.*

DEFECTVS, *a, um, Latinum eſſe ex Valerio Maximo lib.* V, *c.* 4. *Seneca Epiſt.* LVIII. *& epiſt.* CIV. &c. monſtrare voluit Cl. *Cellarius.* Quæ enim ex *aurea* ætatis ſcriptoribus attulit, vt & locum *Celſi* III, 8 debet Celeberrimo *Borrichio*; qui in *Cogitationibus* ſatis habuit oſtendere, *Scioppium*

um fruſtra crediſiſſe, ſerius vſurpari cæptum eſſe vocabulum. Sed cum C. *Cellario* lubuerit vnum & alterum ex *argentea* ætate adiungere; ſperauerim non ingratum ipſi futurum, ſi plura viderit afferri poſſe.

Tacitus lib. An. 11. c. 70. *Sed non vsque eo* defectum *Germanicum, neque præmia cædis apud interfectorem manſura.*

Seneca in Hippo.

- - *Vadit incerto pede*
Iam viribus defecta.

Idem Her. Oet.

- - *Et vna funere tanto ſat eſt*
Grandæua anus defecta.

His affine eſt illud *Columellæ* præf. lib. 1. de r. r. *Et turba pediſſequorum lecticariorumque* defectiſſimum annis & viribus *relegat.*

Seneca in Octau.

Confuſa triſti proximæ noctis metu.

Vi-

Viſuque nutrix, mente turbata
feror
Defecta *ſenſu.*

Plura ex *Valerio*, *Velleio*, *Quintiliano* & aliis adduci poſſe notum eſt. Sin vero ex aureo æuo aliquid adhuc addi velis, prodeat in ſcenam *Gratius.* Ita ille in *Cyneg.*

Huc defecta *mala vidi pecuaria*
tabe
Sæpe trahi.

DEPRECARI, inquit Cellarius, *pro veniam delictorum rogare*, Abbitte thun, *dubitaui olim priſcis Latinis in vſu fuiſſe.* Dubitaſſe fruſtra *Clariſſimum Virum* multis docuit in *Analectis* ſuis Celeberr. Borrichius. Agnoſcit Cl. *Cellarius* ex *Cicerone ad Att.* l. XI, 6. *Paterculo* l. II. c. 86. *Quintiliano* l. VI, 4. rem eſſe manifeſtam. Verum *deprecari* apud *Cæſarem* l. VII. bell. Gall. per at afbede exponendum eſſe Celeb. Borrichio non aſſentitur. Tantum verba *Cæſaris*, qui velit, relegat attentius apparebit euidenti rei argumento, aliter vix

vix exponi poſſe. *Proiectis armi mortem* deprecari *incipiunt*. Vt vita ſcilicet ſupplicibus concederetur. Simili modo *Cicero*, *Liuius*, *Cæſar*, *Tacitus*, *mortem*, *ſupplicium*, *calamitatem &c. depræcari* ſæpius dixerunt. Ambigit etiam Cellarius de loco *Ciceronis Famil. l.* IV. *ep.* VII. quod aberrant codices. Atqui *Lambinus*, quem conſentientem inter *accuratisſimos Criticorum* numerat *Vir Clarisſimus* monet legendum eſſet: *Hi pro te vnius ſollicitudines &c. deprecantur*. Si vero de *Critici* ſui fide pergat dubitare *Cellarius*, ſinat reuocari ſibimet in memoriam illa *Liuii* lib. XL. c. XV. *Si mihi pater ſuccenſeret* (accuſatorem fratrem *Perſeum* Demetrius alloquitur) *te maiorem fratrem pro minori* deprecari *oportebat; te adoleſcentiæ, te errori veniam impetrare.* Lib. XL, 38. *Ligures vbi ex improuiſo oppresſi dediderunt ſe, ſæpe per legatos* deprecari *dicuntur*. Tacitus An lib. I. c 13. *Conſtat Haterium cum* deprecandi *cauſa palatium*

in-

introiſſet, ambulantisque Tiberii genua aduolueretur, prope a militibus interfectum. Idem *Hiſt.* I. c. 37. *Cum in oculis vrbis decumari deditos iuberet, quos* deprecantes *in fidem acceperat.*

Quid denotet *DEPRECATIO*, dudum nos *Tullius* edocuit. Ita ille *de Inuent. l.* 2. Deprecatio *eſt, in qua non defenſio facti, ſed ignoſcendi poſtulatio continetur.* Hinc Liuius XLII. c. 14. *Cæterum praeoccupatis non auribus magis quam animis ab Eumene Rege omnis & defenſio &* deprecatio *legatorum reſpuebatur.* Scilicet non exauditi ſunt, dum in aliis veræ culpæ veniam impetrare, in aliis ficto crimine ſe liberare conabantur. Idem lib. XL. c. 23. Deprecatio *erat in literis: Si quid adoleſcens cupiditate regni prolapſus ſecum egiſſet, nihil eum aduerſus ſuorum quemquem facturum: neque eum ſeſe eſſe, qui vllius impii conſilii auctor futurus videri poſſit.* Eodem ſenſu reperies *deprecabundus* apud *Tacitum An.* XV. c. 53.

De-

Deprecabundus : *& genibus Principi accidens.*

DICTIONEM pro genere dicendi ponere, antiquis licet oppido frequens ſit; perpetuum tamen eſſe dubium eſt, monſtrante Celeb. Borrichio ex *Catone* & *Quintiliano* etiam pro *vocabulo* interdum vſurpari. Verum Cellarius: *In neutro* inquit, *firmum præſidium. Verba enim illa non ſunt Catonis priſci, ſed Annii Viterbienſis. Quintilianus pot- eſt* dicendi genus, *quæ eſt Ciceroniana notio, intellexiſſe: Tropus enim non eſt ipſum* verbum, *ſed* verbi transla- tio, *ſiue ſignificatio & affectio vocabuli.* Vtinam addidiſſet *Vir Clariſſimus*, vnde demonſtrari vellet a Celeb. Borrichio allegata *Catonis* non eſſe. Suppoſititia multa in *Originibus Viterbienſis* eſſe non inficior: verum ideo vt ſpuria non reieceris omnia. Notum eſt, moris fuiſſe *Viterbienſi* huius; vt, quæ vera & genuina ſcriptorum, quos edidit, fragmenta re- perierit, fictis adderet: quo & ill-

ſi

ſimul vera eſſe crederentur. Notum eſt conſentire Literatores, in *Originibus Annii* illius multa proba inueniri. Nec in iis, de quibus dubitat Cellarius, aliquid *Catone* indignius deprehendo: præſertim cum ex *Quintiliano* conſtare queat, antiquæ conſuetudinis obſeruantiſſimos *Grammaticos* veteres ſenſu non diſſimili dubitatam vocem adhibuiſſe. Quod vt palam fiat, *Quintiliani* verba expendamus Inſtit. Orat. lib. IX. c. I. *Tropus eſt [vt plerique Grammatici finiunt]* dictio, *ab eo loco, in quo propria eſt, translata in eum in quo propria non eſt.* Idem eſt ac ſi diceret; *Tropus eſt* vocabulum *ab eo loco, in quo proprium eſt translatum &c.* Notandum eſt *vocabulum* hic non intelligi *nudum*, quale *tropum* eſſe negat Cellarius: ſed ex *vſus ratione conſideratum*, quatenus ei contingat, notante *Quintiliano* l. IX. c. I. à *naturali & principali ſignificatione* in *aliam transferri.* Si vero ex mente Cl. Cellarii per *DICTIO-*

CTIONEM tranſlatio verbi ſignificaretur, legendum eſſet: *Tropus eſt TRANSLATIO verbi, ab eo loco in quo PROPRIA eſt TRANSLATA, &c.* Atqui hoc pacto, quod *TRANSLATVM* eſt, ſimul dici poſſet *PROPRIVM:* quod fieri non poteſt, cum *illa* ſibimet opponantur. Præterea quid ſit *tranſlatio TRANSLATA*, neſcio: quid *verbum* ſit *TRANSLATVM* ſcio. Et quod Grammatici veteres *dictionem* vocabant *tranſlatam a loco* &c. hoc Quintilianus l. VI. c. I. & IX. c. I. per *verbum tranſlatum* ſæpius exponit.

DIFFICILITER, *DEFORMATIO* Ein Abriß, *FACILITER* inter *idiotiſmos Vitruuii* numerat Cl. *Cellarius.* Atqui notiſſimum eſt *Ciceronem* bis *difficiliter* dixiſſe: dixit, & notante Cl. *Cellario*, *Columella*, *Deformatio*, *deformare*, *deformatus* adeo frequentia ſunt *Vitruuio:* vt voces *architectis* familiares fuiſſe appareat, quibus ipſemet ſe vſum eſſe non

non diffitetur. Adde quod *deformatus* apud *Varronem*, *Catonem* & alios eodem ſenſu occurrit, quo apud *Vitruuium* ſæpiſſime. Τὸ *faciliter* Vitruuianum idiotismum eſſe *Quintilianus* ægre permiſerit. Ille enim l. 1. *Inſt. Orat.* c. 6. *His permittamus & audiuiſſe, & ſciuiſſe; & tribunale, &* faciliter *dicere.* Si attente *Quintilianum* legas; manifeſtum erit, *faciliter* antiquis non infrequens fuiſſe.

EST pro licet ab antiquis vſurpatum eſſe exemplis variis monſtrauere literati, quibus nunc illud *Plinii* addo lib. xx. c. 9 *Cruſta ſi occupent intus vaſa omnia, in quibus aqua feruent, in tantum, vt non* ſit *eas auellere.* Poſſunt & addi plura. Verum ignorare me non diffiteor, cur *EST*, ſi hoc ſenſu adhibueris, multis adeo placuerit, vt ad *elegantiores loquendi formulas* referendum eſſe arbitrati ſint. Si rem diligentius examinaſſent, forte diſſideraſſent ipſi laudatæ elegantiæ argumenta. Apparet e-

nim conciſe & velut abrupte magis quam eleganter dici. Sed de re quilibet, vt lubet, iudicet: non obſtat, modo illi tantum, quod delectet, inuenerint; quibus, quæ rariora ſunt, etiam elegantiora eſſe perſuaſum eſt. Certe *LICET* antiquis longe frequentius eſt, nec minus habet elegantiæ: vt a caſtigatæ Latinitatis cultoribus præferri merito poſſe videatur.

EXAVDIRE Differentia, inquit Cellarius, *quam pueri ſingunt inter audire & exaudire, vt illud ſimpliciter ſit* Hören, *hoc* Erhören, *ſiue precibus adnuere; nulla eſt.* Illa vero ſatis confidenter. Non *a pueris fictum* dixeris Vir Clariſſime, quod *magnis viris* non fruſtra placuiſſe conſtat. *Sturmius*, *Friſius*, *Soranus*, *Decimator* & alii, per Erhören exponunt; quod *Theologis* oppido frequens eſt. Hinc *Cellario pueri* ſunt? Sed ad alia. Mutaſſet, vel mitigaſſet ſententiam, ſi *bonorum Auctorum* loca antea adducta accuratius expendiſſet.

Ex

Ex pluribus nunc vnicum *Ouidii* ſuffecerit attuliſſe, cum in re aperta non deceat eſſe longum, Ita ille Pont. lib. II

Supplicis exaudi iuuenis mitiſſime vocem:
Quamque potes profugo (nam potes) affer opem.

Quid *Ouidium* hic petiiſſe dixeris *Vir Clariſſime*, niſi vt ſuis precibus adnueretur? Quid illi, niſi *exaudientur*, profuiſſet ſuas tantum *audiri* preces? Ægre illud profugo & implorataæ opis indigo perſuaſiſſes.

CAP. VI.

Fidelis pro Chriſtiano *non inepte dici. Quid ſit de vſu verborum Latinorum apud Eccleſiaſticos ſentiendum: in quo probari mereatur.* Hactenus *ad tempus referri monſtratur. Virgilii locus excutitur. Turſellinus.* Hactenus *per adhuc expoſuit Varro.* Hodieque *eſt Cellarii opinione antiquis frequentius.* Illicite. Imo *ſenſu corri-*

gendi, augendi & aſſirmandi antiquis vſurpatum.

FIDELIS *denominatur Chriſtianus ſeu Chriſto deditus itidem noua notione.* Hæc Cl. Cellarius. Compertum vero dudum eſt, *fidelis* eo ſenſu non raro adhibuiſſe *profanos* antiquos, vt *Chriſtianum* eo nomine appelles non inepte. Eſto; quid eſſet *Chriſtianus*, inuentores gentiles neſcierint; non impedit, modo non alieniſſimo ſenſu apud illos vocem inueneris. Hic vel *Lexica* fecerint dubitanti ſatis. Ergone, qui Gentilibus non cognitiſſimus fuit *Chriſtianorum Deus*, *Chriſtianorum ſacra &c.* dixeris *Chriſtianis* in ſuis ſacris non licuiſſe vti verbis, quibus in ſuis Gentiles vtebantur? cum tamen ex *Tacito*, *Suetonio*, *Plinio* & aliis conſtare queat, antiquos illorum temporum *Chriſtianos* illis non abſtinuiſſe. Cui notum eſt, *profanos* etiam vbi de ignotis, ſibi vel non penitus cognitis, *Iudaeorum* aliorumue rebus loquerentur, illas e

poſu

poſuiſſe verbis ſibimet vſitatis. Finxiſſe *nouas* voces *Chriſtianos* recentiores, *antiquioresque* multas alieniori interdum ſenſu adhibuiſſe non denegauerim: has tamen non ita probas dixerim, vt cuilibet imitari liceat; At neſcio cur ceu minus *Latinas* aſperneris; quas paganis inuentoribus vſitas ita ſuas fecerint *Chriſtiani* veteres, vt vis nulla ſignificationi facta ſit.

HACTENVS *conſtanter literatores cenſuerunt*, *ad* locum *potius vel* rem, *quam ad* tempus *referri ab antiquis.* Hæc Cellarius. Atqui non adeo conſtanter ita cenſuerunt *Vir Clariſſime Doletus*, *Scotus*, *Pareus*, *Bangius*, & quos ſecuti ſunt, alii ad *tempus* referunt. Pergit Cl. Cellarius. *Cicero vt plurimum vſurpat*, *ſi ad certum locum in literis vel ſermone peruenit.* Ita eſt; modo, quo ſæpe ſolet Cicero *aduerbia temporis* adhibere: quid inde? Quid eſt, ſi velis accurate loqui, *ad locum in ſermone peruenire?* Habet ſua tempora ſer-

 mo,

mo. Si monueris inter colloquendum te *hactenus* de hoc vel illo dixiſſe, quid *loci* eſſet intelligendum? *tempus* intelligeretur, quo de re dictum eſſet. Aliter cur explicueris *Virgilii* illud a Celeb. Borrichio in *Analectis* allegatum, non video: *Æneid.* XI.

Hactenus Acca ſoror potui: nunc vulnus acerbum
Conficit.

Senſus eſt, bello potens fui ad hoc vsque *tempus*, *quo* me acerbum vulnus affligit. Certe Cl. *Cellarii* interpretatio æque bene hic conuenerit, ac apud Varronem *l.* v *de L. L.* *Quod ad temporum vocabula Latina attinet* hactenus *ſic ſatis dictum. Nunc quod ad eas res attinet, quæ in tempore aliquo fieri animaduerterim, dicam.* Iudicent cordati, vtrum *dicere* magis proprie conueniat *tempori* an *loco*. Ad *locum* procedi, ad *tempus* dici natura docet. Hinc *aduerbium* temporis *nunc*, τῷ *dicam* ſtatim adiungi vides: vnde ſimul

con-

conſtat, quid particula præcedens *hactenus* eadem in re ſignificare queat. Apud *Ouidium*, *Propertium*, *Plinium*, *Statium*, quos adduxit in *Analectis* Celeb. Borrichius, *locum librorum & carminum notari putat* Cl. *Cellarius*. Sed non addit, vnde res demonſtretur. Contrarium ſatis conuenienter probat in *Analectis Celeb. Borrichius*. Cui Cellarius obiicit *Hactenus apud Virgilium eſſe interprete Turſellino vsque ad hunc locum carminis vel orationis*. Mirum, cur ita aliorum nomina ſemper obtrudat *Vir Clariſſimus*. Explicuerit ita *Turſellinus* quid inde? Tantum *Turſellino* damus, quantum deceat, & ſana ratio ſuadeat. Certe quod *Varro* ſupra allegato loco dixit *hactenus*, hoc alibi per *adhuc* expoſuit, quo tempus denotari *Cellarius* agnoſcit. In rei fidem *Varronis* verba ſubiiciam ex *lib* VII *de L. L. Quoniam eſt vocabulorum genus, quod appellant compoſitum, & negant conferri id oportere*

cum ſimplicibus, de quibus adhuc *dixit: de compoſitis ſeparatim dicam.* Non ergo video, quid peccet *Valerius Flaccus*, qui ad *tempus* deſignandum *hactenus* adhibuit *Argonau:* lib. II.

Hactenus *in populos, vates, Samothraca, diemque*
Miſſa, mane.

Audiamus & *Columellam*, qui lib. VII c. 13 de R. R. ita vocem *hactenus* adhibuit, vt adiuncta particula *mox* oſtenderit ſe non de *loco*, ſed *tempore* locutum eſſe. *Hactenus de minori pecore, mox de villaticis paſtionibus.*

HODIEQVE bene Latine dici multis Celeb. Borrichius contra Sciopppium in *Cogitationibus* monſtrauit. His quod adderet, *Cl. Cellario* non ſuppetiit præter locum *Quintiliani declam.* XVII Potuiſſet *Vir Clariſſimus*, cum diligentiſſime poſt Cel. Borrichium ſe bonos auctores perlegiſſe fateatur, aduocaſſe *Liuium* lib. XLII c. 34. *Pater mihi iuge-*

iugerum agri reliquit, & paruum tugurium, in quo natus educatusque ſum, hodieque *ibi habito.* Prodeat & *Quintiliano* antiquior Seneca *Quæſt. natural.* l. 1 præfat. *Liceat illi* hodieque *decernere, & ex lege fatorum aliquid derogare.* Ita accuratus MSS. codex Celeb. Borrichii.

Plinius *lib.* VII c. 2 Hodieque *remanent in paucis.* Item *lib.* VIII c. 45 *Prægrandes itaque fuere, &* hodieque *reliquiæ ſtirpium durant.*

Idem lib. XXX cap. 1 *In tantum faſtigii adoleuit, vt* hodieque *etiam in magna parte gentium præualeat.*

Tacitus lib. de Germ. c. 3. *Vlixem quidam opinantur longo illo & fabuloſo errore in hunc Oceanum delatum, adiſſe Germaniæ oras; Aſciburgiumque, quod in ripa Rhenii ſitum* hodieque *incolitur, ab illo conſtitutum, nominatumque.*

Auctor dial. de orat. *Iis Orationibus inſecuti ſunt, quas* hodieque *cum admiratione legimus.*

ILLICITE; *quibus ſimplex* licite *exoſum eſt*, *ſine dubio*, inquit Cellarius, *etiam compoſitum abominantur. At vero Vlpianus vſus eſt.* Verum ab illo ſtatim *compoſitum reiici*, qui *ſimplex vocabulum* reiecerit, non dixerim. Nouit Vir Clariſſimus *obſoleta* multa hodieque ſupereſſe *ſimplicia*; quorum *compoſita* cum perquam *vſitata* ſciat eſſe, etiam ab accuratioribus Latinæ linguæ cenſoribus probari non ignorat. Vt conſtet, vitio *ſimplicis* non tutius damnari poſſe *compoſitum*; quam *illius* probitate *hoc* abſolui. *Vlpianum laudat* Cl. Cellarius; quid ergo de Varronis illo ſentiendum? *lib.* v *de L. L. Hoc ipſum inlicium ſcriptum inueni in M. Iunii commentariis: quod tamen ibidem eſt, quod* illicite *illexit.*

IMMO, inquit Cellarius *in ſenſu affirmandi incertæ Latinitatis, eſt. Eſt enim corrigentis*, Ita ſe rem ſæpius habere non inficior: verum non eo ſenſu *Liuius* lib. XLI cap. 23 *Ex ſpe depulſus non tamen belli conſilia omiſit*

ſit: Imo, *ſi vera volumus dicere, iam inchoauit bellum.* Non hic *IMO corrigendi*, ſed *augendi notione* adhibetur; vt ſolent ſæpe apud antiquos *quid quod; quin etiam.* Similiter *Plautus* in Mercat.

DE. Imo bis tanto valeo, quam valui prius.

LY. Bene hercle factum & gaudeo.

De. Imo *ſi ſcias,*

Oculis quoque etiam plus iam video quam prius.

Seneca Agam;

En horret animus & pauor membra excutit:

Video paternos, imo *fraternos lares.*

Seneca Epiſt. LVIII *Quanta nobis verborum paupertas*, imo *egeſtas ſit, nunquam magis quam hodierno die intellexi.* Idem de breuit. vitæ c. 8 *Ideoque viliſſima æſtimatur*, imo *pane nullum pretium eius eſt.* Aſconius Pedianus Com. in Verr. III *Valet ad ſuſpicionem magnopere*, imo *opinionem vel potius fidem redempti Hortenſii.*

Nec præterea ſenſu affirmandi *incertæ Latinitatis* eſſe particulam *IMO* ſiuerit *Terentius Andr.* Act. III ſc. 3

Id oro te in commune vt conſulas,
Quaſi illa tua ſit, Pamphilique ego ſim pater.
Si: Imo: *ita volo: itaque poſtulo, vt fiat.*

Seneca de *beneſ.* l. VI c. 14 *Quid ergo, ſi in ſortem nomina veſtra coniici iuſſiſſem & tuum nomen inter redimendos exiſſet, nihil deberes mihi?* Imo *deberem, ſed exiguum.*

CAPVT VII

In præſentia *fruſtra reiecit H. Stephanus. Apud aureæ ætatis ſcriptores perquam frequens.* Inducere animum ſuum. *Quid de ea loquendi formula ſentiendum ſit.* In tantum vt, *fruſtra ambigitur.* Intercedere *notione* ſupplicandi *ſiue* deprecandi. *Quomodo intelligendus ſit Cicero Att.* x, 9 & *Att. l.* I. *ep.* 4 *Suetonius Caeſ.* c. 30 Inter-

cede-

cedere *non ſolum Tribunitii iuris verbum.* Iubeo vt, *non ſolo Poëtarum vel Comicorum exemplo dici.* Impatienter.

IN *PRAESENTIA*, inquit Cellarius, *tutius dicemus, licet Hen. Stephanus in Pſeudocicerone ſuo ipſum ſuſpectum habeat, quod tamen magno conſenſu confirmatur Cic.* V *Fin. c. 8. Caſ. Gall.* 1, 15 *Liuius* XXV, 8. *Plinius* XIII, 3 Vt maiori conſenſu refelleretur *Stephanus*, multa plura poſſent addi. Qui ſcriptores antiquos legerit, non ignorare poteſt, etiam aurea ætate frequentiſſimum fuiſſe. Pauca tantum in illorum gratiam, qui dubitauerint adiiciam: ſingula namque recenſere longum eſſet. *Varro* de L. L. l. VIII *Si enim ad rationem corrigi oportet, quæ non ad rationem ſunt, ita vt* in præſentia *corrigere nequeas. Cæſar* de bell. Ciu. l. I *Marcellus vero paſſurum ſe* in præſentia *negat.* Eodem libro Cæſar. *Itaque* in præſentia *Pompeii inſequendi rationem omittit.*

Liui-

Liuius lib. XL, 1 In præſentia *placet omni ope in Romanos accendi Regem*. cap. 21 In præſentia *dat ei mandata*. cap. 23. In præſentia *dediderunt ſeſe*. Idem lib. XLII c. 14. *Caeterum* in præſentia *nihil, præterquam fuiſſe in curia ſcire quisquam potuit*. cap. 43. *Nihil enim ſatis paratum ad bellum* in præſentia *habebant Romani*. Plura paſſim occurrunt.

INDVCERE ANIMVM SVVM; adiectum pronomen poſſeſſiuum Vorſtio aliquid inſuetum ſonat, & alienum a Ciceronis & aequalium delicatis auribus. Ergone credam *Ciceronem* hic inueniſſe, quo ipſius aures offenderentur? quis velit ſpondere? Indices ergo *Vir Clariſſime*, quid hic adeo ingratum ſonet. Nouimus, *Ciceroni Plautum & Terentium* placuiſſe: *hoc* vero, quod apud illos ſæpius inuenies monſtrante in *Analectis* Celeb. *Borrichio*, diſplicuiſſe *Ciceroni* adhuc ignotum eſt. Oportet, non attente ſatis ab illo legi *Ciceronem*, qui non aduertit, ſæpius

pro-

pronomina poſſeſſiua aliis nominibus adiici. Non inficior eſſe, vbi pro arbitrio omitti poſſunt, vt in his: *inducere animum*, apud Ciceronem, & *inducere animum ſuum*, apud Terentium. *Statuere apud animum meum*, & *ſtatuere apud animum*, vtrumque *Liuii* eſt; vtrumque bene dixeris. *Cellarius* vero; *Ita cenſeo*, inquit, *priſco Comicorum æuo vſitatum pronomen in hac phraſi fuiſſe, non Poëtis modo metri neceſſitate coactis* (hactenus Vir Clariſſimus ſententiam mutauit, ex quo edidit *Analecta* ſua Cel. Borrichius) *ſed aliis etiam: poſt vt multa alia ἀρχαϊκὰ, elegantius Ciceronis ſeculum abieciſſe.* Sed ſi ex eo eſſet de *Latini ſermonis elegantia* iudicandum, argenteæ ætatis ſcriptores elegantius Latine locuti eſſent, qui *Pronomina* ſæpius abiicere ſolent.

IN TANTVM VT. Aliquando dubitaui, inquit Cellarius, *de huius formulæ Latinitate. Erepta dubitatio eſt optimorum auctorum lectione*

Co-

Colum. l. VIII *Sen. Quaeſt. nat.* III, 24 *Plinius* XXXIV, 12 *Adde* X, 53 Addideris præterea *Vir Clariſſime*, Plinium lib. VI, 27. *Madente & ipſa Elymaide* in tantum, *vt nullus ſit, niſi circuitu eius ad Perſidem aditus.*

Iterum Plinius l. XX c. 5 *Alterum*, inquit, *genus eſt, Staphylinos, quod paſtinacam erraticam vocant. Eius ſemen contritum, & in vino potum, tumentem aluum & ſuffocationes mulierum doloresque lenit* in tantum, vt *vuluas corrigat.*

Idem lib. XX c. 9 *Cruſtæ ſi occupenet intus vaſa omnia in quibus aquæ ſeruent*, in tantum, vt *non ſit eas auellere, ſi braſſica in iis decoquatur abſcedunt.*

Idem lib. XXIII, 7 *Inuenio apud Auctores ſi quis matutino roſcida cum ſuis nucleis deuoret*, in tantum *leuari aluum*, vt *pedes morbo liberentur.*

Idem XXXV, 12 *Creuitque res* in tantum, *vt nulla ſigna ſtatuaue ſine argilla fierent.*

Idem lib. XXXVI, 5 *Hipponax in-*

digna-

dignatus amaritudinem carminum, diſtinxit in tantum, vt *aliquibus credatur ad laqueum eos compuliſſe.* Columella l. XI c. I *Nec mox* in tantum *exuberat*, vt *& iacturam capitis amiſſi reſtituat, & quæſtum reſarciat.*

INTERCEDERE. Notio ſupplicandi *pro aliquo vulgo ſuperadditur, imo ſola fere ſupereſt in vulgari ſermone: quam Nobiliſſimus Borrichbius ex Cicerone probat ad Famil.* x, 9 *quæ Cœlii epiſtola etiam ad Famil.* VIII, 16 *repetitur. Nec vero ſcripta eſt poſt victoriam Cæſaris, vt vir laudatus exiſtimat, ſed primo belli ciuilis anno, cum Pompeius vrbe fugeret, Cæſar in Hiſpaniam iret, vt tergum ſibi præſtaret tutum.* Nullus, *inquit Vir. Cl.* ſe hic oppoſuit tribunus plebis. *At Corradus & Manutius verba Cœlii* (his interceſſionibus plane incitatus eſt Cæſar) *de L. Metello tribuno pl. interpretantur, cuius* interceſſionem *Dio Caſſius l.* XLI *ἀντεῖπε vertit: id eſt, contradixit. Et ipſe Cæſar de illo* I *Ciu. bell. c.* 33. *res, ait, quaſcunque acturus Cæſar erat,* im-

impediſſe. Hæc Cl. *Cellarius.* Non video, cur ſibi perſuaderi paſſus ſit Vir *Clariſſimus*, de illa *Metelli interceſſione* intelligenda eſſe verba *Cœlii.* Quæ acturus *Cæſar* erat, impedire conatum eſſe *Metellum* non inficior. Attendamus autem; *quæ vbi intercederet ille*, *gerenda* hic fuiſſe notent Hiſtorici. Ex ærario pecunias ſibi dari voluit Cæſar, & *intercedente tribuno* a fabris effringi fores. Res ex *Plutarcho*, *Dione*, *Lucano* & aliis maniſeſtiſſima. Oportet, ſit nimis perſpicax, qui de illa *Metelli interceſſione* viderit locutum eſſe *Cœlium*: de qua ne quidem apicem in tota epiſtola inuenies. Verum *Cœlius* orat *Ciceronem; ne quid grauius de ſalute & incolumitate ſua conſulat: ne contra victorem Cæſarem faciat, quem dubiis rebus lædere noluit, nec ad fugatos accedat, quos non ſecutus eſt reſiſtentes.* Indicat præterea, quo ſit animo Cæſar: *nihil niſi atrox & ſæuum in aduerſarios cogitare, atque etiam loqui: vt iraſcatur ſenatui*, interceſſioni-

nibus (hoc ſtatim *deprecationis* voce explicat) *incitatus*. Ægre enim ferebat Cæſar pro *inimicis* deprecari ſenatum, vt delictis venia poſſet impetrari. Sed quid hæc ad *interceſſionem Metelli*, qua impedire conabatur, quo minus Cæſari ex *ærario pecuniæ darentur?* Quo tempore ſcripta ſit hæc *Cœlii* epiſtola ex his ipſius verbis facile collegeris: *Nunc te contra victorem facere, quem dubiis rebus lædere noluiſti: & ad eos fugatos accedere, quos reſiſtentes ſequi nolueris, ſummæ ſtultitiæ eſt.* Pergit Cl. Cellarius. *Deinde opponitur Ciceronis* interceſſio *ad. Att. l. 1. Epiſt.* IV *Mihi vero neque heic* ſupplicatio *videtur intelligenda, ſed* contentio, *quæ ſubodioſa perferenda erant, vt ex ſequente* V *epiſtola manifeſtum eſt.* Verum illa nimis anxie videntur eſſe conquiſita. verba Ciceronis audiamus. *Putamus enim vtile eſſe te aliquando iam tranſigere: mea* interceſſio *& eſt, & fuit parata.* Non eſt, quod putet Cl. *Cellarius* ex ſequenti

epi-

epiſtola manifeſtum eſſe, *interceſſionem* hic per *contentionem* exponi debere. Ita ibi Cicero: *ſed accidit*, inquit, *vt contentione nihil opus eſſet*. Quid inde? Quaſi vero non poſſet ſine *contentione* intercedi. Monſtres *Vir Clariſſime*, vbi *interceſſione* non opus fuiſſe in hac cauſa dicat Cicero: quam tamen ipſe *paratam* innuit epiſt. 3 & *interceſſiſſe* ſe *epiſt 6.* ſignificat. Præterea Cl. *Cellarius: Nec Suetonii verba*, ait, Cæſ. c. 30. *ſignificant aliud, quam Tribunos pro Cæſare interceſſiſſe.* Quis negat Vir *Clariſſime*? Tanta rei euidentia eſt, vt Celeberr. Borrichio faueas, dum velis aduerſari? ita in *Analectis* pag. 40 *Nempe intercedebant*, inquit, *Tribuni pro Cæſare, vt in vrbem reciperetur non inglorius.* Inſtat Cl. Cellarius. *Minaciter illud & imperioſe fecerunt.* Forte non aduertit vir Clariſſimus etiam ad hoc antea ſatis conuenienter reſpondiſſe Celeb. Borrichium *Anal. p. 40. Aſperius forte rogauerant, ſed hoc non princeps inſtitu-*

tutum erat Reipubl. vt tribuni plebis aſpere, ſed vt libere loquerentur afflictis opem laturi. Tandem *tribunitii* tantum iuris fuiſſe verbum hoc (quod innuit Cellarius) ægre permiſerit *Aſconius*, qui com. in III. cont. Verr. *intercedere* ſolitos etiam eſſe *Pretores* ex *Cicerone* notat. Neque dixeris de *tribunis* loqui *Tacitum* in *Vita Agri:* c. 46 vbi legeris: *Non quia* intercedendum *putem imaginibus, quæ marmore aut ære finguntur &c.*

IMPATIENTER, inquit Cellarius, *Plinius epiſt.* II, 7. *dixit &* IX, 22 *Impatientiſſime, & Quintil. Declam.* XI *extr. Impatientius.* Detur & aliquid Tacito *An.* IV c. 17 *Tum vero æquari adoleſcentes ſenectæ ſuæ* impatienter *indoluit.*

IVBEO VT Poëtis & Comicis licere dicere, putat Cellarius: *quis enim ignorat*, inquit, *his plus atque aliis conceſſum eſſe?* Plus equidem his conceſſum eſſe concedendumque *Tullio, Fabio*, & cæteris aſſentimur. Vtinam

nam vero indicaſſet Vir Clariſſimus, quidni & *aliis* ita loqui liceat: quodnam hic deprehenderit *Poëticæ Comicæue* licentiæ documentum. Explicet, qui poteſt, cur licentius dixeris *iubeo vt*, quam *impero vt*, *præcipio vt*, *oro vt*, &c. quæ apud antiquos ſæpius occurrunt. Eadem eſt vtrobique ratio. Hinc *Liuius* lib. 1. c. 17 *Id modo ſciſcerent*, iuberentque vt *ſenatus decerneret, qui Romæ regnaret.* Ita libri omnes accuratiores; etiam MSS. duo Celeb. Borrichii; neque anxia correctione opus eſſe videtur. Simili modo *Liuius lib.* XXXII c. 16 *Attali Regis aduentu audito venit*, iuſſitque vt *quæ ex ſua claſſe veniſſent naues, Eubœam peterent.* Idem lib. XXIII c. 21 *Reſponſum vtrisque non eſſe, vnde mitteretur.* Iuſſique *ipſi*, *claſſibus atque exercitibus ſuis conſulerent.* Paucis: *Liuium* ita ſæpius locutum eſſe deprehendes: nec in eo proximæ ætatis ſcriptores inuenerunt, cur imitari non conueniret.

Se-

Seneca Her. Oet.

Non anteueſtes induat *coniux,* iube,
Quam thure flammas ſpargat & poſcat Deos.

Aſconius Pedianus Commenta: in Orat. pro Milone. *Citati deinde teſtes ſecundum legem; quæ, vt ſupr adiximus*, iubebat, vt *prius quam cauſa ageretur, teſtes per biduum audirentur.*

Tacitus lib. An. XIII c. 40. *Quibus* iuſſerat, vt *inſtantibus cominus reſiſterent, refugos non ſequerentur*:

Idem An. XIII, 15. *Vbi Britannico* iuſſit *exſurgeret.* Idem An. XI c. 32 Iuſſitque vt, *Britannicus & Octauia in complexum patris pergerent.* His affine illud eſt An. IV c. 72. *Tributum iis Druſus* iuſſerat *modicum pro anguſtia rerum*, vt *in vſus militares coria boum penderent.* Non itaque video, cur *Comicam Poëticamque licentiam* interpreteris; ſi quis *iubeo vt*, antiquorum exemplo extra carmen dixerit. Locutioni huic, quod plurimis

rimis euenit; vt diſpliceant, ſi priores aliæ, vel frequentiores obſeruatæ fuerint: licet ſæpe deſit, vnde multo meliores eſſe iudicentur. Certum eſt priſcos Latinæ linguæ magiſtros non vbique crebra raris præpoſuiſſe.

CAPVT VIII

Magnifico & Purifico *non ſolis Eccleſiaſticis vſitata.* Manet *cum dandi & accuſandi caſu. De eiusdem verbi vſu & ſignificatione.* Mundus *pro genere humano, fruſtra Eccleſiaſticam Latinitatem credi.* Eccleſiaſticorum *in legendis & imitandis antiquis ſcriptoribus cura.*

MAGNIFICO & PVRIFICO inter *falſo Eccleſiaſticis annumerata* recenſet Cl. *Cellarius*, quia illud *Plin. l.* XX. *c.* I. hoc *Plin. l.* X. *c.* 41. *Sueto. Aug.* 94. His adiicere non alienum fuerit *Plinii illud lib.* XXX. *c.* 10. *Nec mirentur hoc, qui ſciunt fœdiſſimum animalium in quantum* magnificent *ricinum.* Id. XXXV, 12 *Idem* magni-

magnificat *Arceſilaum Lucii Luculli familiarem.* Idem l. XXXVI. c. 5. *Arcelaum quoque* magnificat *Varro.* Sæpius apud *Plinium* inuenies. Cum conſtet alibi *purificare* ab antiquis vſurpatum, auxerint forte crebrioris vſus ſuſpicionem illa *Plinii* lib. XXX. c. 10. *Domus felle canis nigri maſculi ſuffitæ* purificatæue. Et cap. 11. *Pedibus prius aqua* purificatis.

Verbum MANEO geminam ſtructuram ſuſtinere, vt oſtenderet Cellarius: *Verbi*, inquit, *MANET exempla ſunt, Cic. Phil.* 11, 5. *Cuius te factum ſicut Curionem* manet. *Tibullus* 1. *Eleg.* VIII. *extrem. At* te *pœna* manet, *&c. Et ita fere ſemper conſtruitur, cum* Exſpectare *ſignificat. Tamen etiam Virgilius quanquam vt videtur* alia notione *Æn.* l. 1. v. 257. *manent immota tuorum Fata tibi.* Et IX. v. 303. *Hæc eadem matrique tuæ generique manebunt.* His Vir Clariſſimus ſignificationem & vſum *verbi MANET* apud antiquos imperitioribus oſtendere voluit: non vero video,

 quid

quid hinc certi diſcant illi. Eſſe non inficior, vbi pro *Exſpectare* poſitum reperies, vt in illo Liuii lib. XLII. c. 66. *Et ipſe hoſtium aduentum elatus ſucceſſu manſit.* Sed addit *Cellarius* etiam *alia notione* adhiberi. Quæ itaque illa? Hanc ſi definiiſſet, neſcientibus conſuluiſſet melius. Scilicet *alia eſt*. Imo *aliæ*; imo *plures*. Etiam *supereſſe* & *contingere* ſignificat. Vbi *supereſſe*; ſocium plerumque caſum habet *Datiuum* vt in illo *Valer. Flacci.* Arg. l. v.

-- Maneat *regnis ne virgo paternis*

Id. l. IV.

-- *Haud* tibi *pulchra*
Manſerit *hoc vltra frontis decus.*

Seneca Agamem.

Hæc lacera, & omni decore populato levis
Fluitat: nec illi *vela, nec tonſæ*
manent.

Idem Octau.

-- *Nulla* cui *prolis ſuæ*
Manet *inter vmbras cura.*

Id. ibid.

Manet *inter vmbras impia cædis* mihi
Semper memoria.

Ta-

Tacitus An. xv. c. 21. *Promptius accuſatio decernitur; decernaturque, & maneat* prouincialibus *potentiam ſuam tali modo oſtentandi.*

Idem Hiſt. I. c. 5. *Sed quamuis capite defectionis ablato*, manebat plerisque *militum conſcientia.*

Vbi vero *MANEO contingere* denotat *Accuſatiuum* regit frequentius, ſi de *futuris* res eſt. Sin de *præſentibus*, quæ contigere, ſiue bonis, ſiue malis, *Datiuum* ſæpius adiungi cernes. Id quod bonorum Auctorum teſtimoniis probare licet.

Virgil. Æneid I.

Vltro Aſiam magno Pelopeia ad mœnia bello
Venturam; & noſtros ea fata manere *nepotes*

Seneca de breu. vit. c. 15. *Quæ illum*, inquit, *felicitas, quam pulchra ſenectus* manet, *qui ſe in horum clientelam contulit.*

Seneca Troad.

- - *Iſta* Menelaum manent
Arbitria.

Seneca Octau.

Quos *nunc pudor luctusque perpetuus*
manet.
Ex te, nefande, meque quæ talem tuli.

Curtius lib. VII. c. I. *Qualiscunque exitus* nos manet.

Val. Flaccus Argon. l. v.
- - Manet *ingens* ægida *ſudor*,
Et noſtros *iam ſudor* equos.

Id. Ibid.
Dignus auo, quemque *inſontem meliora* manerent.

Tacitus Hiſt. I. c. 21. *Ac ſi* nocentem innocentemque *idem exitus* maneat.

Tacitus An. XV, 51. *Neque* ſenatui *quid* manere, *ſed prouiſum quonam modo pœnas euerſæ Reip. daret.*

Idem Germ. c. 31. Ignauis & imbellibus manet *ſqualor.*

Seneca Oed.
Nec tibi *longa* manent *ſcelerata gaudia cædis.*

MUNDUS in Eccleſia ſonat genus humanum & res humanas, cuius notionis licet apud profanos interdum ſimilia

lia reperiantur, tamen procliue ad ſidem eſt, Eccleſiaſticos non tam illorum imitatione, quam ſcripturæ ſacræ conſuetudine ſtilum ſuum informare. Hæc Cl. *Cellarius.* Ita vero ſi liceret tutandæ opinionis ſtudio, quælibet ambiguis coniecturis dubia reddere; ambigerentur omnia, quæ apud *Eccleſiaſticos* occurrunt more veterum *Latinorum* vſitata, modo in *ſcriptura ſacra* ſimilia reperieris. Quidni eadem ratione *Eccleſiaſticorum* malit eſſe Cl. Cellarius, *magnifico, purifico* &c. quæ licet in *vulgata Bibliorum verſione* reperiantur, tamen *Eccleſiaſticis falſo annumerari* dicit; quia *Plinius* habeat, non quidem frequentiſſime, tamen (vt indicatum eſt) opinione *Cellarii* frequentius. Mirum, cur, quæ antea *Eccleſiaſticorum*, eſſe crediderit *Vir Clariſſimus* meliora docente Celeb. Borrichio non tam *Latinorum* exemplo, quam modo *Scripturæ ſacræ* ita eos ſcripſiſſe fingat. Non ab re fuiſſet addidiſſe, vnde res demon-

ſtraretur. Ecquid autem ignorauerit *Eccleſiaſticos* diligentisſime *veteres Latinos* lectitaſſe; vt quantum posſent, imitarentur? Largiamur, a *profanis* vſurpata, ſi *ſacræ ſcripturæ conſuetudine* probarentur, eo magis *Eccleſiaſticis* placere potuiſſe. Quid inde contra Celeb. Borrichium conſeceris; qui *Anal.* pag. 42. oſtendit etiam extra *Eccleſiam* voce *Mundi* ſæpius apud *Senecam*, *Curtium*, *Lucanum*, *humanum genus* denotari. Ægre ergo cum Cl. *Cellario Eccleſiaſticam Latinitatem* eſſe dixerim. Simili quoque modo de *remittere peccata*, *ſeculum* &c. iudicauit Vir Clarisſimus, quæ *Latinis priſcis* non inuſitata fuiſſe multis Celeb. Borrichius edocuit: vt neſciam, quo argumento Cl. Cellarius *Eccleſiaſticos* eo adduxiſſet, vt ſe non tam Latine, quam vulgatæ Bibliorum verſioni conuenienter locutos eſſe crediidiſſent. Certe longe diligentius illi, *Vir Clarisſime*, Latinos veteres legendo percucurrerunt, quam vt hæc de illis

ſu-

ſuſpicari deceat. Quid quod & ipſis copia illorum ſcriptorum erat, qui nobis hodieque deſunt: ipſis multa *veterum fragmenta* debemus.

CAPVT IX.

Nuncium & Prænuncium *neutro genere Latine dici. Obiectionibus Cellarii occurritur. Tibullus, Catullus, Liuius, Varro.* Nutricius *adiectiue.* Nouiſſimus & Nouiſſime *apud aureæ ætatis ſcriptores ſæpius inueniri.* Obliuioni tradere. Peſtis *pro* peſtilentia & morbo.

N*VNCIVM & PRÆNVNCIVM neutro genere Latine dici* ex *Catullo, Tibullo, Liuio, Seneca, Plinio* monſtrauit in *Anal.* Celeb. Borrichius: quibus *Sedulium* adiecit. Verum de locis *Senecæ* & *Plinii* Cl. *Cellarius: Quo minus*, inquit, *adiectiue exponi poſſint non video quid obſtet. Senſus enim eſt, res prænunciæ procellarum malorum &c.* Scilicet illud obſtat, *Vir Clariſſime*, quod non liceat omnia pro arbitrio exponere. Ea ratione diceret aliquis *indicia ſceleris &c.*

apud Ciceronem non eſſe *ſubſtantiuum*, quia finxeris exponendum eſſe per *res indicantes*. Quæſtio hic non eſt de eo, quo res detorqueri poſſit: ſed quod præſens rei ratio ferat. Notum eſt, apud antiquos *adiectiua* ſæpe *ſubſtantiuorum* naturam ſequi, vt eatenus *adiectiua* eſſe deſinant, *quatenus* alienas vices ſubeant: vt in illis *fidus amicus* Horatii: *vernaculum noſtrum* Columellæ, & infinitis id genus aliis. *Prænuncia in* allegatis a Celeb. Borrichio ex *Seneca* & *Plinio*, *ſubſtantiui* loco eſſe ex ipſis verbis apparebit. Ita Seneca lib. III. de ira c. x. *Quemadmodum tempeſtatis & pluuiæ ante ipſas notæ veniunt, ita iræ amoris &c. ſunt quædam* prænuncia. Dicat Cl. *Cellarius*, qua alia ratione hic *prænuncia*, quam *notæ* adhiberi videat. Certe ſi velit *illud* adiectiuum eſſe, quia putat per *res prænuncias* exponi poſſe, neque *hoc* ſubſtantiuum erit, ſi per res *res notantes* expoſueris. Miror Cl. *Cellarium* largiri *Nuncia* apud *Sedulium* l. II.

Sub-

Subſtantiuum eſſe, quia adiunctum habet Grandia: cum tamen hic *Prænuncia, adiectiuum* eſſe ſtatuat, cui pari modo adiungi vides *quædam.* Nec diſſimiliter Plin. lib. 11. c. 27. *Quippe* hæc *ingentium malorum fuere* prænuncia. Sed ad alia. *Tibullus*, inquit Cellarius, *ſane adducitur fruſtra. Nam* III. *Eleg.* IV. *ſcripſit:*

Diui vera monent: venturæ nuncia ſortis
Vera monent Tuſcis exta probata viris.

Sed non adeo confidenter *Tibullum* reieciſſet *Vir Clariſſimus*, cum nondum probata ſatis ſit illa ipſius interpunctio. Ita enim *Tuſcanella* & *Bernar. Cyll. Veronenſis* diſtinguunt.

Diui vera monent venturæ nuncia ſortis.
Vera monent Thuſcis exta probata viris.

Aliter MSS. codex Cel. Borrichii.

Di meliora monent venturæ nuncia *ſortis!*
Vera monent Tuſcis exta probata notis.

Apud *Catullum* legunt ex impreſſis accuratiores plerique libri.

Geminas Deorum ad aures noua nun-
cia *referens.*

Atque ita MSS. codices Celeb. Borrichii. Parum hic coniecturæ *Scaligeri* dederis, cum vulgatum longe melius conueniat.

De loco *Liuii* Cl. Cellarius: *Mendoſa*, inquit, *Francofurtenſis editio ſub Gruteri nomine* triſte nuncium *adſert.* Non tamen illa ſola *Vir Clarisſime.* Ita etiam *Pariſienſis* anni 1625. Conſentit *Varro* l. v. de L. L. *Vbi noctu in templum cenſura auſpicatur, atque de cælo* nuncium erit.

NVTRICIVS adiectiue dixit Columella, III, 13. *&* *Arnob.* II. *p.* 58. Hæc Cl. Cellarius. Verum vt ex aureo ſeculo plus accedat roboris, *Varronem* audiamus. Ita ille l. II. de R. R. *Quis Fauſtulum neſcit Paſtorem fuiſſe* nutricium, *qui Romulum & Remum educauit.*

NOVISSIMVS aureæ ætatis ſcriptoribus vſurpatum fuiſſe, vt oſtenderet Cl. *Cellarius*, adduxit *Cic. pro Roſc. Com. c.* XI. *Cæſ. bell. Gall.* I, 23. *Caſſ. Ciceroni* XII. *Epiſt.* 13. *Catul. Epigr.* IV. *Virgil.*

gil. XI. Verum ſcriptores antiquos diligentius peruolutanti manifeſtum erit, *Nouisſimus* etiam *aureo ſeculo* frequentius fuiſſe: vt potuiſſet Cl. *Cellarius* more ſuo, quo merito laudandam literatis induſtriam declarat, plura ad demonſtrandum crebriorem vocis vſum proferre. Varro lib. v. de L. L. *Extremum* nouisſimum *quoque dici cœptum vulgo. Quod mea memoria Ælius Gallus, ſic ſenes aliquot nimium nouum verbum quod eſſet, vitabant. Cuius origo, vt a vetere vetuſtius ac veterrimum, ſic a nouo declinatum nouius* & nouisſimum. Idem lib. VIII. de L. L. *Quod magis manet ſignificat primum mane, magis veſpere,* nouisſimum *veſper.* Idem de R. R. lib. I. c. 2. *Ludis Circenſibus* nouisſimi *circuli finem facit quadrigis.*

Cæſar lib. I. bell. Ciu. *Cernebatur equitatus noſtri prælio* nouisſimos *illorum premi.*

Hirtius de bell. Hiſp. *Ita* nouisſimo *tempore ſeruum iusſit & libertum, qui fuiſſet eius concubinus, alterum ſe iugulare, alteram pyram incendere.*

Liuius lib. XLII. c. 57. *Sperantes fore, Romani equites abeuntium* nouiſſimum *agmen aggrederentur.* Plura paſſim occurrunt. De argentea ætate nihil attinet monere.

Aduerbium NOUISSIME, inquit Cellarius, *eſt Planci ad Ciceronem* X. *ep.* XVII. *&* XXIV. *Et Caſſii* XII. *ep.* XIII. *Salluſtii Iug. c.* 10. *& Hirtii* VIII. *bell. Gall. vt mirum ſit etiam Tironi improbatum fuiſſe.* Primum & tertium *Ciceronis*, etiam *Hirtii* locum Celeb. Borrichio debet *Cellarius.* Nunc ſinat ſibi in memoriam reprimi *Varronis* illud lib. I. de R. R. c. 31. *Omnn pabulum primum ocimum, farraginem, viciam,* nouiſſime *fænum ſecari.* Et c. 64. *Cum id* nouisſime *potiſſimum traiiciant, cum ſeneſcit luna.* Si inferioris æui ſcriptores libuiſſet audire vel ex vno *Seneca* plurima potuiſſent addi.

OBLIUIONI TRADERE. Goclenius in Anal. p. 22. *damnat tanquam fictum ad modum Ciceroniani*, tradere memoriæ. *At Liuius* I, 31. *dixit ſacra obliuioni dederunt &* IV, 37. *arma bel-*

lum-

lumque obliuioni danda. & XXXII, 21. *Non aliter quamuis longe interuallo Capitolinus in Macrino c.* XI. *anteacta omnia obliuioni dare.* Hæc *Cellarius.* Sed qui opus eſt ex æneo ſeculo *Capitolinum* aduocare, vbi ex aureo *Varronem* accerſiueris. Ita ille lib. VI. de L. L. *Ollus leto* datus eſt; *quod Græcus dicit* λήθη, *id eſt,* obliuioni.

PESTIS non adeo late ſe ſemper extendit, vt nusquam occurrat, vbi denotat idem quod *Peſtilentia & morbus.*

Seneca Oedip. Act. V.

Violenta fata & horridus mortis tremor,
Maciesque & atra peſtis, *& rabidus dolor*
Mecum ite.

Sermo eſt de *peſtilentia* vaſtante Thebas. *Columella* lib. VI. de R. R. c. XII. pro *morbo* pecoris *contagioſo* poſuit. *Eſt & infeſta* peſtis *bubulo pecori, coriaginem ruſtici appellant.*

Gratius Cyneg.

Stringendæ nares, ſcindenda ligamina ferro

Ar-

Armorum, geminaque cruor ducendus ab aure;
Hinc vitium, hinc illa eſt auidæ *vehementia* peſti.

Columella de r. ruſt. l. VII. c. 5. *Si ægrotat vniuerſum pecus; & vt ante præcepimus, & nunc aſſeueramus, in hoc caſu pabula mutemus, &c. ſi ex calore & æſtu concepta* peſtis *inuaſit.* Quod hic peſtem *Columella* l. VI. c. 5. *peſtilentiam* vocat: iterumque *peſtem* lib. VII. c. 5. *Mutandæ regiones, quod in omnibus morbis &* peſtibus *fieri debere cenſemus.* Similiter eodem libro c. VII. Et *ſcabiem canum*, *Peſtem* dicit. c. XIII. Sic eorundem *rabiem* appellat *Gratius* in Cyneg. *Columella* lib. IX. c. 13. Peſtilentiæ *rara in apibus pernicies.* Hanc Paulo poſt *Peſtem* vocat: *Ne tali* peſte *vexentur.* Et mox: *Cum eiusmodi* peſtis *inceſſit.*

CAPVT X.

Piiſſimus *fruſtra ad argenteam ætatem referri. Varie, dum lingua Latina floruit, de vocibus iudicatum eſt.* Poſito quod. Præſentaneus

non

non inſrequens antiquis. Pro & contra. *De harum particularum vſu bene in Anal. Celeb. Borrichius.* Quoad *cum Accuſatiuo fruſtra reiici velut antiquis penitus ignotum.*

PIISSIMUS *ad argenteam ætatem* refert. Cl. *Cellarius.* Eius tamen meminit *Cicero in Philipp.* vt conſtet illius æuo non defuiſſe, qui vſi ſunt. Eſto, non plane probet *Cicero:* quid inde? Notat & *Varro*, *NOVISSIMVS* nouam ſua memoria vocem fuiſſe; quam tamen æquales eius frequenter oppido vſurpauiſſe notum eſt. Imo quis paulo *verſatior* ignorare poteſt, in *Philippicis* ita de *Latinis vocibus* iudicauiſſe *Ciceronem;* vt oſtendat ſe acriori in Antonium odio, & vehementiori inſectandi feruore ſibi ſæpius excidiſſe; dum aduerſario voces male Latinas & inuſitatas obiecerit, quas ipſimet alibi non improbatas & eiusdem æui ſcriptoribus vſitatas fuiſſe conſtat. Dum lin-

ingua floruit *Latina* perq
ie vocibus *Latinis* iudic
at a multis probatas vi
probauerunt alii; & co
non ex *Varrone*, *Cicerone*, S
nio, *Quintiliano*, *Gellio* &
feſtum eſſe poteſt, du
ćturis de *vocibus* litigaui
Vt non ſit, quod ſtatin
us æuum reiicias, de
ille dubitauerit; modo
mo *Latinitatis* æuo non
iſſe: vt accuratiorib
ætatis ſcriptoribus ali
oris originis argum
poſſet. Hinc *PIISS*
te poſt alios in *CVR*
rio apud *Senecam Rhe*
Philoſophum, *Curtium*,
Frontinum reperies: qu
tum adieceris *Agric. c.* 4
cohæredem optimæ vxori &
liæ Domitianum ſcripſit.

POSITO (ſenſu c
dubium olim erat in C
bus Cl. Cellario. Ver

ſauit , quod ſti-
ſtaret.

XI.

ibonii. *Irreme-*
ſ Idiotiſmos ſcri-
Sanguinem fun-
on ſemper ad res
plicandas ex mente
ſe Veteres.
nius Largus ſæpe in
Etiam Hyginus, &
Hinc remediatio
abilis *Senecæ.* Cl.
ante in *Cogitationi-*
m non video cur *ſæ-*
i reperiri putet *Vir*
currat. Cap. XXIX.
n opus: vt appareat,
otiſmum eſſe, quod
Medicorum aliorum-
m. Plebeium ta-
erim. Aduerterit
us legerit *Scriboni-*
iumque verborum,
iorem fuiſſe; dum
, vt ab omnibus
lligeretur. Quod-
velit Cl. *Cellarius*
ari, pluribus quo-
mediabilis fuiſſe ſu-
ſpi-

lingua floruit *Latina* perquam varie de vocibus *Latinis* iudicatum eſt: at a multis probatas videas, improbauerunt alii; & contra. Cui non ex *Varrone*, *Cicerone*, *Seneca*, *Aſconio*, *Quintiliano*, *Gellio* & aliis manifeſtum eſſe poteſt, dubiis coniecturis de *vocibus* litigauiſſe Veteres? Vt non ſit, quod ſtatim in recentius æuum reiicias, de quo *hic* vel *ille* dubitauerit; modo conſtet optimo *Latinitatis* æuo non ignotum fuiſſe: vt accuratioribus proximæ ætatis ſcriptoribus aliquo antiquioris originis argumento probari poſſet. Hinc *PIISSIMVS* notante poſt alios in *CVRIS* Cl. Cellario apud *Senecam Rhetorem*, *Senecam Philoſophum*, *Curtium*, *Quintilianum*, *Frontinum* reperies: quibus & *Tacitum* adieceris *Agric. c. 23. Teſtamento cohæredem optimæ vxori & piiſſimæ filiæ Domitianum ſcripſit.*

POSITO (ſenſu concedendi) dubium olim erat in *Curis poſteriori-bus* Cl. Cellario. Verum cum aduer-

uerterit, monuiſſe in *Analectis* Cel. Borrichium, *Ciceroni in Timæo* vſurpatum eſſe, rem aliter in *Curis* ſuis *Tertiis* expedire ſtuduit: *POSITO* abſolute, *vel ſequente* quod, *non videtur purum.* Pronomen *enim adiiciendum erat ſexti caſus. Cic.* 3, *Fin. c.* VIII. Quo poſitò *& omnium aſſenſu approbata.* *Et de* vniuerſo *cap.* IV. *ineunte.* Hoc poſito, *quod ſequitur.* Hæc *Cellarius.* Neque tamen nouo prorſus & inuſitato antiquis exemplo feciſſe dixerim; qui ſine adiuncto *pronomine ſexti caſus* dubitato verbo fuerit vſus: cum obſerues non diſſimiliter locutos eſſe *Latinos veteres.* Liuius lib. XXXI. c. 39. *Nondum* comperto, *quam regionem hoſtes petiſſent.* Non vidit *Tacitus*, cur *Liuium* non ſequereretur. Ita enim ille *An.* I. *c.* 66. Comperto, *vanam eſſe formidinem.*

Idem *An.* II. *c.* 60. Comperto, *profectionem eam incuſari.*

Idem *An.* IV. *c.* 36. Comperto, *ficta in eum crimina.*

Idem

Idem *An.* IV. c. 63. *Neque dum comperto, quos illa vis perculiſſet.*

Idem *An.* IX. *c.* 13. Comperto *Græcam quoque literaturam non ſimul ceptam abſolutamque.*

Idem *An.* XIV. *c.* 57. Compertoque *Plautum & Syllam maxime timeri.*

Idem *An.* III. *c.* 52. *Tiberius ſæpe apud ſe* penſitato, *an coërceri tam profuſæ cupidines poſſent.*

Idem *An.* II. *c.* 7. Audito *caſtellum Luppiæ flumini adpoſitum obſideri.*

Idem *An.* XI. *c.* 38. *Non* diſtincto *ſua an aliena manu* (periiſſet Meſſalina.) Paucis. Apud *Tacitum* ſæpius *Participia ſexti caſus*, ſine *pronomine* poni deprehendes; quod *Saluſtio*, *Curtio* & aliis non infrequens eſſe notum eſt: vt non videam, quid peccet, qui illorum exemplo *POSITO participium* adhibuerit.

PRÆSENTANEVS id eſt efficax, Carolus du Fresne in Gloſſar. Marcello Empirico & Deſiderio Epiſcopo tribuit. Antiquius eſt. Plin. XX, 2. XXVIII, 13. *Sen. ep.* XCV. *Suet. Ner. c.* 33. Hæc Cella-

larius. Imo antiquis frequentius fuiſſe fidem fecerit Plinius lib. XXIV. c. I. *Ferulæ aſinis gratiſſimæ ſunt in pabulo, cæteris vero iumentis* præſentanea *veneno.*

Idem l. XXI. c. 31. *Quippe* præſentaneum *remedium ad dentium mobiles firmandos.*

Idem lib. XXVII, 5. *Aſter ab aliquibus bubonion appellatur, quoniam inguinum* præſentaneum *remedium eſt.*

Idem lib. XXVII, 9. *Huic vis* præſentanea *contra cicutam.*

Ibidem lib. XXX. c. 9. *Articulis luxatis* præſentaneum *eſt.* Apud eundem ſæpius inuenies.

PRO & CONTRA ſordes ſunt Latinitatis, inquit *Cellarius, quæ iubet dicere in vtramque partem.* Ad hæc Celeb. Borrichius in *Analectis. Malim & ego in oratione polita* in vtramque partem; *ſed quid obſtat, quo minus inter diſputandum quandoque adhibeatur* ἰδιωτικῶς, *& quidem ſatis Latine? Sen. l.* III. *de Ira c.* XXIII. *lib.* III. *de Ira c.* VIII. *Quintil. l.* V. *c.* I. *&c.* Verum Cl. Cellarius non aduertens, quo tendat Celeb. Borrichius; *Alienum*, inquit, *ergo eſt Senecæ exemplum & Quintiliani.*

Vtro-

Vtrobique enim Pronomen ad pro *adiungitur*. Ergone Cl. *Cellari* hic excidit, plus inter ſe diſſertantibus, quam conſiderate ſcribentibus dediſſe *veteres*. Non negat Celeb. Borrichius in *vtramque partem* dici elegantius: ſed monſtrat, (1) ita particulas *pro & contra* olim adhibitas fuiſſe; vt non male Latine loqui dixeris, qui in eadem oratione antiquorum exemplo coniunxerit. Potius enim in eo *Varronem*, vtut ſemel, & *Liuium*, qui bis eodem modo locutus, imitari *Seneca* (2) Ἐλλειπτικῶς in eadem oratione particulam *contra* vſurpaſſe *Latine* loquentes, ex *Quintiliano* docet. Non illud ab inſtituto Celeb. Borrichii credideris alienum Vir Clariſſime. Monendus enim erat imperitus Lector, ne ex illis quæ in *Antibarbaro & Curis poſterioribus* ſcripſiſti, ſuſpicaretur (vt ſunt vagæ meliora neſcientium opiniones) *pro & contra* nullo modo in eadem oratione *veteres* adhibuiſſe: indicauit ergo Celeb. Borrichius, quomodo adhibuerunt.

QUOAD non Accuſatiuum regit Latinis, ſed verbis præfigitur, & quamdiu, quouſque ſignificat. Hæc Cellarius. ad *Latinitatem* ideoque *incertam* retulit. Atqui *Vir Clariſſime*, locupletes *certæ Latinitatis* teſtes fuerint *Varro & Liuius*. Ita enim ille lib. VII. de L. L. *Hæc ſigillatim triplicia eſſe debent;* quoad *ſexum, multitudinem, caſum*. Liuius lib. XLII. c. 6. *Multis*

tis juſtisque cauſis Regem excuſauit, quod ſtipendium ſerius quoad *diem præſtaret.*

CAPVT XI.

Remediare *non Idiotismus Scribonii. Irremediabilis. An ſeparatas voces* Idiotismos ſcriptorum *dicere conueniat?* Sanguinem fundere. *Particulam* Siue *non ſemper ad res easdem diuerſo nomine explicandas ex mente Vorſtii & Cellarii adhibuiſſe Veteres.*

REMEDIARE *Scribonius Largus ſæpe in Præfat. & Compoſ.* I. *Etiam Hyginus, & deponentialiter Hieronymus.* Hinc remediatio *eiusdem Scribonii &* remediabilis *Seneca.* Cl. Cellarius, viam præmonſtrante in *Cogitationibus* Celeb. *Borrichio.* Verum non video cur *ſæpe in præfat. Scribon. Largi* reperiri putet *Vir Clariſſimus;* cum ſemel occurrat. Cap. XXIX. ſæpius, & paſſim per totum opus: vt appareat, non *Scribonii* aliquem *idiotismum* eſſe, quod ſtatuit *Cellarius*, ſed *Medicorum* aliorumque eiusdem æui verbum. Plebeium tamen eſſe non denegauerim. Aduerterit facillime, qui diligentius legerit *Scribonium*, familiarium vulgariumque verborum, quam elegantiæ ſtudioſiorem fuiſſe; dum ita ſcribere laborauerit, vt ab omnibus cognitisſimis verbis intelligeretur. Quodſi deinde pro more velit Cl. *Cellarius* ex *compoſitis* rem declarari, pluribus quoque vſitatam vocem *Remediabilis* fuiſſe ſuſpi-

ſuſpicio erit. *Irremediabilis* ſæpe dixit *Plinius* Lib. XXV. c. 13. *In vino pota* irremediabilis *exiſtimatur* Lib. XXVIII. c. 7. *E quibus dixiſſe non pudeat, ſi in defectu Lunæ Soliſue congruat vis illa*, irremediabilem *fieri, &c.* Præterea mirari ſubit, Cur Cl. *Cellarius* hic inter *idiotismos Remediare* referat; quod tamen pluribus vſitatum eſſe, oſtendit ſe ex *Cogitationibus* Celeb. *Borrichii* dudum perſpexiſſe: cum alibi, quod vnius tantum ſcriptoris antiquioris teſtimonio probauerit, vt *Sternutatio* Scribonii &c. inter illa numeret, quæ *meliori æuo reſtituta* tutius adhiberi poſſunt. Nec denique ſciuerim, cur voces ſeorſim conſideratas, modo ſint antiquis raræ, *Idiotismos ſcriptorum* vocitet Cellarius. Ea enim ratione vel apud elegantisſimos ſcriptores obuias inelegantes & ingratas voces, quas vſus non emolliit frequentior, ipſorum Idiotiſmos diceres: licet nihil minus eſſe ſuadeant euidentior in illis elegantiæ cura, & gratia dictionis accuratæ, Difficiliter, Eſſentia, Interitio, Fimbriaturit, Figulaturit, Intrabile, Famigeratus, Nimietas & plurima id genus alia, quis dixerit Idiotiſmos eſſe Ciceronis, Liuii, Aſinii, Fabiani, Melæ, Columellæ &c.? Eſt Idiotiſmus, finiente Seneca virtus oratoria: quam non in nudo aliquo vocabulo conſiſtere ex præfat. lib. III. Controu. maniſeſtisſimum eſt, vel ſit ex mente Cl. Cella-

rii,

rii, priuata vnius & alterius conſuetudo dicendi: quid inde? Eſſe ſuum cuiuis pro ingeniö proprium dictionis characterem non denegauerim; verum illum non ex ſeparatis verbis, ſed accuratius perſpecta totius orationis indole dignoueris: quod fuſe monſtratum eſt a Cicerone, Quintiliano & aliis. Propria nonnulla Ciceronis in Commentarius obſeruat Aſconius, non ex nudis verbis (quibus proprietatem non conuenire docet Fabius Inſt. Orat. l. VIII. & alibi ſæpe) ſed ex contextu & orationis conditione, diiudicata.

SANGVINEM FVNDERE de ſimplici homicidio Latinitatem prolapſam eſſe credit Cellarius. Obſtant, quo minus conſentire liceat, illa Senecæ in Med. Act. v.

- - - *Liberi quondam mei,*
Vos pro paternis ſceleribus pœnas date &c.
Egon' vt meorum liberum *ac* prolis meæ
Fundam cruorem? *melius, ah demens furor!*

Idem Her. Fur.

Quo tendis amens? ſanguinem fundes *tuum?*

Id eſt, *Occides, quem ipſe genuiſti filium?*

Seneca lib. VI. de benef. c. 30. oſtendit, multos inconſideratos molitos eſſe, vnde non tantum aliis [inimicis & amicis] ſed tandem ipſis præſens eſſet pernicies, cum ſecuti iram, quem nemo reuocabat, multorum ſanguinum hauſerunt, fuſuri nouisſime ſuum.

VEL pro SIUE improbauit Vorſtius

ſub

ſub finem cap. XVIII. de ſuſp. Lat. quibus hanc differentiam dat, vt SIUE iisdem rebus diuerſo nomine explicandis, VEL rebus interponatur diuerſis. v. g. Diana ſiue Phœbe, non vel Phœbe. Et in hoc cum Cl. Vorſtio conſentit Cellarius, exemplisque monet probari poſſe plurimis. Verum ideo perpetuum eſſe dubito. Varronem audiamus lib. IV. L. L. Si quis pro ſe ſiue altero dari rationem volet. Aſconius Pedianus Com. in II. Ver. Rupilius ſiue Oppius ſuppoſitus a Verre c. & VIII. petiit. Idem in Commen. in III. Verr. Tribus initio tres fuerunt, Tatienſis vna a Tatio Rege, Ramnenſis altera a Romulo, Luceres altera a Lucumone ſiue Lucretio, ſiue a Luco quem aſylum vocauerat Romulus. Tacitus An. II. c. 25. Viſa ſiue ex metu credita. Idem An. II. c. 29. Dic ſenatus metu & ægritudine feſſus, ſiue vt tradidere quidam, ſimulato morbo. Idem Hiſt. lib. I. c. 39. Agitaſſe Laco, ignaro Galba, de occidendo T. Vinio dicitur, ſiue vt pœna eius animos militum mulceret. Idem Hiſt. lib. IV. c. 47. Nec multo poſt neceſſitas abiit, ſiue omiſſa ſimulatio. Taceo apud ſcriptores Latinos eſſe frequentisſimum particulam SIUE repetitam ſæpius, rebus interponi diuerſis.

(o)